

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Odposlechy a záznamy hovorů

Anděla Charvátová

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala a způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2018

.....
Anděla Charvátová

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D., za odborné vedení této diplomové práce a poskytnutí cenných a podnětných rad během její tvorby. Chtěla bych také poděkovat své rodině, přátelům a kolegům za jejich morální podporu a vstřícnost, díky které se mi podařilo tuto práci dokončit.

Obsah

Úvod	1
1 Historický vývoj právní úpravy odposlechů a záznamů hovorů	4
1.1 Historický vývoj právní úpravy odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu	4
1.2 Historický vývoj právní úpravy zjišťování údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a	10
2 Zásah do ústavně zaručených lidských práv a svobod	15
2.1 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu jako zásah do ústavně zaručených lidských práv a svobod	16
3 Právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle českého právního řádu	20
3.1 Právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu	23
3.1.1 Odposlech komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem	27
3.1.2 Postup při nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	32
3.1.3 Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a jeho náležitosti	36
3.1.4 Použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení	41
3.1.5 Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ..	43
3.2 Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu	44
3.3 Vztah mezi odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm dle § 88, 88a trestního řádu a sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu	46
4 Zjišťování údajů o pořizování záznamů telekomunikačního provozu	49
4.1 Právní úprava zjišťování údajů o telekomunikačním provozu dle ustanovení § 88a trestního řádu	50

5	Kontrola použití zjišťovacích úkonů.....	55
6	Pořizování soukromých záznamů hovorů	57
7	Úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle Slovenské právní úpravy.....	60
7.1	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	60
7.1.1	Podmínky pro nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	61
7.1.2	Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a jeho náležitosti	63
7.1.3	Použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení	64
7.1.4	Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ..	65
7.2	Oznámení údajů o telekomunikačním provozu	66
	Závěr.....	68
	Resumé	72
	Seznam použité literatury	73
	Monografie	73
	Odborné články	74
	Právní předpisy.....	74
	Judikatura	76
	Internetové zdroje.....	77
	Jiné zdroje	78

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „Odposlechy a záznamy hovorů“, přičemž hlavním důvodem při mé počáteční volbě byl zejména fakt, že jde bezpochyby o téma velice zajímavé a vzhledem k událostem poslední doby taktéž ve společnosti odborné i laické velice diskutované. Téma mě proto zaujalo i v souvislosti s velkými medializovanými kauzami, v nichž došlo ke všemožným spekulacím a rozporuplným hodnocením ze strany českých soudů, které se zabývaly zákonností vydaných odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Chtěla jsem více proniknout do problematiky zajišťovacích úkonů prováděných tímto způsobem a komplexně tak více pochopit celý institut odposlechu.

Cílem mé práce je ucelené podání obrazu institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. V této práci se nebudu zabývat jen samotnou právní úpravou tohoto úkonu podle aktuálního znění trestního řádu, ale vymezím ho i z historického hlediska a pro vyjasnění některých pojmů souvisejících s ním uvedu i další právní předpisy, zejména zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), a jiné. Taktéž zmíním institut související s odposlechem a záznamem, a sice zjišťování údajů o telekomunikačním provozu podle ustanovení § 88a trestního řádu. Neopomenu ani ústavněprávní rovinu, jelikož odposlech a záznam telekomunikačního provozu je výrazným zásahem do základních lidských práv a svobod zaručených Ústavou České republiky, Listinou základních práv a svobod a na mezinárodní úrovni Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv. A z hlediska demokratického právního státu je potřeba regulovat zásahy do základních lidských práv a svobod.

V rámci této složité problematiky, kterou odposlech a záznam telekomunikačního provozu je, budu v průběhu práce věnovat pozornost taktéž klíčovým judikátům českých soudů, které se ve své rozhodovací praxi několikrát musely vypořádat s námitkami vznášenými proti odposlechům a záznamům, a zejména Nejvyšší a Ústavní soud několikrát problematiku významně do budoucna judikovaly.

Vzhledem k tomu, že v průběhu studia předmětných materiálů jsem zjistila a rozhodla se, že budu judikaturu zapracovávat do textu již průběžně, jeví se zadaná kapitola „Judikatura ve věci odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu“

jako nadbytečná, a proto ji nakonec nevyužiji a v tomto směru se od zadaného diplomového úkolu odchýlím.

Judikatura je v rámci tématu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu důležitým pramenem, a proto je pro potřeby této práce hojně využívána. Stěžejními judikáty českých soudů doplním zákonnou úpravu a poznatky převzaté z odborné literatury a odborných periodik.

Práce je členěna systematicky do kapitol, aby co nejlépe a smysluplně podala ucelený obraz o dané problematice od počátečního vývoje institutu, přes aktuální úpravu a vymezení jednotlivých pojmů. Největší pozornost je věnována samotnému nařízení odposlechu a podmínkám příkazu k odposlechu a záznamu. Tam, kde je to potřeba pro logické oddělení problematiky, člení se kapitoly nadále na další úrovně.

První část této práce bude věnována historickému vývoji institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. V této části se omezím pouze na aktuálnější vývoj z hlediska existence samotné úpravy, abych zbytečně neodkláněla pozornost od samotného jádra práce, kterým bude třetí část. To znamená, že se budu věnovat vývoji těchto institutů za posledních zhruba třicet let, od jejich samotného vzniku a začlenění do zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), až po jejich aktuální úpravu. Pro potřeby této práce by první kapitola měla být jakýmsi uvedením do problematiky a ucelením zajišťovacího úkonu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm.

Stěžejní částí a jádrem celé práce je tedy třetí kapitola, ve které se zaměřím na samotnou právní úpravu odposlechu a telekomunikačního provozu a jeho zakotvení v českém právním řádu. Za cíl si práce klade zejména komplexně postihnout z různých úhlů celý institut odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 trestního řádu. Zde nejvíce také použiji judikaturu, zejména v oblasti odposlechu mezi obviněným a obhájcem a judikaturu zabývající se příkazy k odposlechu a záznamu. Neopomenu ani opravný prostředek, který se váže na následnou informační povinnost orgánů činných v trestním řízení vůči odposlouchávané osobě.

V rámci komplexnosti porovnám vzájemně odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm s operativně pátracím prostředkem sledování osob a věcí upraveném v § 158d trestního řádu.

Pro zajímavost je do práce zařazena také kapitola o pořizování soukromých záznamů hovorů, hlavně z hlediska použití soukromých záznamů hovorů jako důkazu v soudním řízení.

Práce se nezaměřuje pouze na českou právní úpravu, ale v závěrečné části pojednává o úpravě institutu odposlechu na Slovensku. Slovenskou právní úpravu jsem si vybrala hlavně z důvodu její blízkosti té české. V této poslední části je použita metoda komparace českého a slovenského trestního řádu.

1 Historický vývoj právní úpravy odposlechů a záznamů hovorů

Revoluční rok 1989 měl za následek změnu politického režimu a nové směřování politického i právního vývoje v České republice, což vedlo k četným změnám právních předpisů ve všech sférách právního řádu. Vývoj neminul ani zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), (dále jen „*trestní řád*“), který se však od doby svého sepsání v roce 1961 nedočkal rekodifikace. Byl ale několikrát a významně novelizován, přičemž největší rozmach v počtu novel zaznamenal během posledních téměř třiceti let. V této kapitole vymezím nejzásadnější změny, které současný trestní řád zaznamenal v úpravě institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jakož i v oblasti zjišťování údajů o něm.

Celá oblast historického vývoje odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se samozřejmě neomezuje jen na trestní řád a jeho průběžné úpravy a novelizace, ale pro potřeby této práce jsem se rozhodla zaměřit se pouze na vývoj samotného institutu odposlechu a zjišťování údajů o telekomunikačním provozu a podat tak ucelený rámec o jeho vzniku, začlenění do aktuální právní úpravy a o jeho vývoji v průběhu samotné existence trestního řádu.

1.1 Historický vývoj právní úpravy odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu

První zásadní novelou trestního řádu v oblasti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je zákon č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád. V rámci této novely byl poprvé doplněn a vymezen institut odposlechů v trestním řádu jako jeden ze způsobů zajišťování účelu trestního řízení. Tehdejší právní úprava byla v porovnání s tou dnešní velice strohá a v budoucnosti narážela na značné problémy a nedostatky. Novela zařadila do oddílu šestého odposlech telefonních hovorů, který čítal pouze jeden paragraf (§ 88) o čtyřech odstavcích:

(1) Po zahájení trestního stíhání pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor nařídít odposlech telefonních hovorů, pokud lze důvodně předpokládat, že jimi budou sděleny

významné skutečnosti pro trestní řízení. Nelze však provádět odposlech telefonních hovorů mezi obhájcem a obviněným.

(2) Příkaz k odposlechu telefonních hovorů musí být vydán písemně a odůvodněn. Současně v něm musí být stanovena doba, po kterou bude odposlech telefonních hovorů prováděn. Odposlech zajistí orgán Sboru národní bezpečnosti.

(3) Je-li vedeno trestní stíhání pro jiný trestný čin, než je uveden v odstavci 1, může orgán činný v trestním řízení nařídit odposlech telefonních hovorů jen se souhlasem účastníka odposlouchávané telefonní stanice.

(4) Má-li být záznam telefonního hovoru užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o osobě, která záznam pořídila.“¹

Z tohoto původního znění je jasně patrné, že odposlech se tehdy týkal pouze telefonů, neobsahoval žádný taxativní výčet trestných činů, na které dopadal, ani nestanovil pevnou dobu jejich trvání a žádné bližší podmínky provádění odposlechu.

Celé znění ustanovení o odposlechu telefonů včetně názvu ustanovení pak nahradila novela vydaná pod zákonem č. 292/1993 Sb. Cílem úpravy bylo sjednotit rozhodovací praxi v této oblasti, a proto se s ohledem na závažnost zásahu do osobních práv dotčených osob svěřilo rozhodování do výlučné pravomoci soudu. Úprava rozšířila odposlech telefonů o obdobné případy používání telekomunikačního provozu (fax), což mělo za výsledek přejmenování celého ustanovení.² Nově byla stanovena povinnost předepsaným způsobem zničit záznam o odposlechu, pokud při jeho provádění nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení a pevná doba, po kterou může být odposlech prováděn na dobu maximálně šesti měsíců. Taktéž byla připuštěna možnost užití odposlechu jako důkazu i v jiné trestní věci, než v které byl nařízen.

Ve vztahu k ústavně garantovaným lidským právům a svobodám se již v historii odborná veřejnost zabývala nedostatečností zákonné úpravy institutu

---

¹ § 88 zákona č. 141/1961 Sb., ve znění účinném od 1. 7. 1990.

² Důvodová zpráva č. 292/1993 DZ k návrhu zákona č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 335/1991, o soudech a soudcích.

odposlechů a mezerami v jejich úpravě a upozorňovala na nevyhnutelnou nutnost upravit legislativu.

Pro srovnání uvádím stanovisko České advokátní komory, ve kterém se její tehdejší a v současné době stále působící předseda JUDr. Vladimír Jirousek vyjadřoval k problematice používání odposlechů v trestním řízení. Ten již tehdy zdůraznil, že Česká advokátní komora považuje stav v oblasti odposlechů za velmi neuspokojivý a svým způsobem alarmující. Dále upozornil, že povaze zásahu do soukromí, a naopak potřebě toto soukromí chránit, současná legislativa nevyhovuje a právní úprava odposlechů realizovaných se souhlasem soudu je naprosto vágní a neodpovídající kritériím, z nichž vychází Evropský soud pro lidská práva, a že všechny existující úpravy včetně trestního řádu, podle něhož provádí odposlech policie, mají ten zásadní nedostatek, že neobsahují možnost zpětné kontroly, tzn. nedávají občanovi právo, aby se sám domáhal přezkoumání zákonnosti odposlechu. Tím je celý systém odposlechů v ČR v rozporu s č. 13 Úmluvy,³ který právo na takové přezkoumání předpokládá.⁴ Tento nedostatek spočívající v chybějící úpravě opravného prostředku byl již odstraněn novelou, provedenou zákonem č. 177/2008 Sb. účinným od 1. 7. 2008, kterou bylo do trestního řádu doplněno řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l - § 314m). Tento institut byl velmi výrazným průlomem tehdejší právní úpravy, jelikož jeho cílem bylo zajistit informovanost osob, proti kterým je odposlech směřován, a tím pádem jim svěřil do rukou nástroj ochrany v podobě možnosti podání návrhu na přezkum zákonnosti, který po svém vlastním uvážení mohou podat k Nejvyššímu soudu.

Novela z roku 2008 byla, a do současnosti zatím stále, je co do obsahu nejrozsáhlejší úpravou trestního řádu v oblasti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Mimo výše uvedenou úpravu si vytyčila i další významné cíle. Dalším z hlavních principů nové právní úpravy byla potřeba upřesnit podmínky pro povolování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Důraz byl kladen na posílení zásady přiměřenosti a zdrženlivosti, tj.

---

³ Čl. 13, odst. 1 Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících: „Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

⁴ JIROUSEK, Vladimír. Stanovisko České advokátní komory k problematice odposlechů [online]. In: 22. 11. 2004 [cit. 2018-02-24].

použití tohoto druhu operativně pátracího prostředku nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo.⁵ Posunem bylo též zpřísnění podmínek k nařízení a vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, neboť předešlá úprava se potýkala s problémy, kdy návrhy státního zástupce na vydání příkazu nebyly dostatečně odůvodněny, a soudce tím pádem potom neměl v ruce dostatek podkladů k zjištění, zdali nařízení odposlechu v konkrétním případě splňuje zákonné náležitosti. Nová úprava tedy donutila státní zástupce, aby se v návrzích na vydání příkazu více zabývali konkrétními skutkovými okolnostmi jednotlivých případů.

Významným mezníkem v novelizaci trestního řádu se stalo přijetí nového trestního zákoníku s účinností od 1. 1. 2010. V návaznosti na tuto událost byl vydán zákon č. 469/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. Trestní zákoník nově rozdělil trestné činy na přečiny a zločiny a v § 14, odst. 3 stanovil, že zvláště závažné zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na které zákon stanovuje trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně deset let, přičemž stará úprava vymezovala zvláště závažné trestné činy jako „*trestné činy uvedené v § 62 a ty úmyslné trestné činy, na něž tento zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let.*“⁶ Tato změna se tak propsala i do ustanovení § 88, odst. 1 trestního řádu a znamenala zpřísnění podmínky pro použití odposlechu. Do té doby bylo možno nařídit odposlech, pokud bylo vedeno trestní řízení obecně pro zvláště závažný úmyslný trestný čin.

Následkem změny byl institut odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu výrazně ovlivněn především proto, že oproti předešlé úpravě došlo k podstatnému snížení počtu trestných činů, u kterých je možné odposlechy nařídit, a u nichž je využití odposlechů ve většině případů klíčové k jejich odhalení. Nejvýraznější negativní dopad byl zaznamenán v případě trestných činů páchaných organizovaně a u trestných činů majetkových, u kterých byla často trestní sazba

---

⁵ Důvodová zpráva č. 177/2008 Dz k návrhu zákona č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů. Poslanecká sněmovna, Praha, 4. 6. 2007.

⁶ § 41, odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

v nové úpravě snižována, aby byl zachován vztah k vyšším trestním sazbám používaným u trestných činů proti životu a zdraví.⁷

Zmíněné novely trestního řádu provedené zákonem č. 177/2008 Sb. a č. 459/2011 Sb., a v souvislosti s přijetím trestního zákoníku nepřímá novela trestního řádu provedená zákonem č. 41/2009 Sb., měly za následek též taxativní vymezení trestných činů v podobě, v jaké jsou obsaženy v aktuální právní úpravě, a na jejichž základě lze provádět odposlechy a záznamy hovorů bez příkazu a se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice (ust. § 88, odst. 5 trestního řádu).

Kvůli rostoucímu počtu, zvláště těch medializovaných, korupčních kauz ve společnosti, iniciovala vláda České republiky v roce 2015 rozšíření taxativního výčtu trestných činů v § 88, odst. 5 trestního řádu, ke kterým není potřeba souhlasu soudu v případě provádění odposlechů, o trestné činy korupční. K této problematice lze uvést slova JUDr. Jana Horníka: „*Bohužel musím poznamenat, že při zkoumání korupce jsem dospěl k závěru, že úplatky jsou v dnešní společnosti jevem zcela běžným, ba pro mnohé dokonce přirozenou součástí každodenního života. Úplatkářství či korupce mají velmi silnou tendenci být všude přítomny a jsou jedním z nejzávažnějších problémů soudobé společnosti.*“⁸ Vzhledem k tomu, že se upustilo od plánované rekonstrukce trestního řádu, ke které ani do dnešního dne nedošlo, chtěla vláda rozšířit seznam trestných činů o korupci v rámci novelizace trestního řádu. Tato změna měla být obsahem Akčního plánu boje s korupcí na rok 2016 (dále jen „*Akční plán*“), který předkládal tehdejší ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dientsbier ve spolupráci s Radou vlády pro koordinaci boje s korupcí, nicméně nakonec se od ní po kritických názorech odborníků upustilo. Mimo návrh na novelizaci trestního řádu, byl v Akčním plánu vymezený konkrétní úkol, který zněl doslova následovně: „*Konkrétně vláda ukládá v roce 2016 legislativně řešit zejména:*

- *doplnění taxativně vyjmenovaných trestných činů v § 88 odst. 5 trestního řádu (odposlech a záznam telekomunikačního provozu) o korupční trestné činy – možnost použití odposlechu se souhlasem uživatele by přispělo*

⁷ Důvodová zpráva č. 469/2011 Dz k návrhu zákona č. 469/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Poslanecká sněmovna, Praha, 13. 4. 2011.

⁸ HORNÍK, Jan. *Co je, bude a mohlo by být nového v oblasti potírání korupce a úplatkářství* [online]., [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-bude-a-mohlo-by-byt-noveho-v-oblasti-potirani-korupce-a-uplatkarstvi.aspx>.

*k urychlení průběhu trestního řízení a usvědčení pachatele trestné činnosti.*⁹

Korupčními trestnými činy začleněnými do ustanovení dovolujícímu provádění odposlechů bez příkazu měly být trestné činy, které by se do jisté míry překrývaly s trestnými činy uvedenými v § 88, odst. 1 trestního řádu, u nichž je podmínkou provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydání příkazu, a to: neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180 trestního zákoníku), zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255 trestního zákoníku), sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 trestního zákoníku), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 trestního zákoníku), pletichy proti veřejné dražbě (§ 258 trestního zákoníku), zneužití pravomocí úřední osoby (§ 329 trestního zákoníku), maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§ 330 trestního zákoníku), přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplácení (§ 332 trestního zákoníku), nepřímé úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku) a společná ustanovení k předešlým trestným činům (§ 334 trestního zákoníku).

Následně byl navržený Akční plán předložen ministru spravedlnosti Robertu Pelikánovi, který požadoval stanovený úkol z plánu vypustit. Ve svém vyjádření se odkazoval na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a čl. 8, odst. 1 Úmluvy, s nimiž by takového rozšíření možnosti nařídit odposlech bez přivolení soudu bylo v rozporu, zejména vzhledem tomu, že ochrana práva na respektování soukromého života, musí být poskytnuta osobě i v případě, že druhá strana vyslovila s odposlechem souhlas. V návaznosti na tento fakt bylo Pelikánovou zásadní připomínkou, že nařídit odposlech bez přivolení soudu je orgán činný v trestním řízení oprávněn pouze v případech, kdy je cílem trestního řízení, krom jiného, také získat informace směřující k ochraně či dokonce záchraně oběti trestného činu.¹⁰ Po tomto vyjádření Ministerstva spravedlnosti byl navrhovaný bod z Akčního plánu vypuštěn a od novelizace trestního řádu, konkrétně ustanovení § 88, odst. 5, bylo v roce 2016 upuštěno a stávající úprava

---

⁹ VÁLOVÁ, Irena. *Vláda dává korupci na úroveň násilné trestné činnosti, žádá odposlechy bez svolení soudu: Plán vlády pro boj s korupcí* [online]. 4.12.2015, s. 5 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/12/vlada-dava-korupci-na-uroven-nasilne-trestne-cinnosti-zada-odposlechy-bez-svoleni-soudu/>.

¹⁰ Tamtéž.

zahrnuje i nadále jen taxativní výčet násilných trestných činů, u nichž není potřeba vydání příkazu k odposlechu.

Právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu prošla v průběhu své existence mnohými změnami, avšak vzhledem k rozsahu této práce není s to zabývat se jimi všemi dopodrobna, proto jsem se zabývala pouze těmi zásadnějšími. Po novele trestního řádu provedené zákonem č. 469/2011 Sb. zaznamenala úprava v této oblasti ještě významnou novelu provedenou zákonem č. 273/2012 Sb., jež reagovala mimo jiné na evropskou směrnici 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a implementovala do ustanovení § 88 trestního řádu její článek 4.¹¹

1.2 Historický vývoj právní úpravy zjišťování údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a

Zjišťování údajů o telekomunikačním provozu je oproti institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mladším a celkově relativně novým institutem. Ustanovení § 88a zavedla až novela trestního řádu provedená zákonem č. 295/2001 Sb. a stejně jako u primárního znění ustanovení o odposlechu telefonních hovorů bylo podstatně kratší a jednodušší, než jak ho známe dnes. Ustanovení § 88a, nazvané „poskytování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu“ se vložilo za § 88 v následujícím znění:

(1) Je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení třeba zjistit údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení soudce, aby je právnícké nebo fyzické osoby, které vykonávají telekomunikační činnost, sdělily jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn.

---

¹¹ Srov. Směrnice evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

*(2) Příkazu podle odstavce 1 není třeba, pokud k poskytnutí údajů dá souhlas uživatel telekomunikačního zařízení, ke kterému se mají údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu vztahovat.*¹²

K nutnosti přijetí speciální zákonné úpravy, která by regulovala postup orgánů činných v trestním řízení při pořizování či zjišťování údajů o telekomunikačním provozu se vyjádřil Ústavní soud v roce 2001 ve svém nálezu, vedeném pod sp. zn. II ÚS 502/2000. V té době právní řád neznal institut poskytování či pořizování evidence telekomunikačního provozu pro účely trestního stíhání (či k plnění úkolů policie). To ovšem nemělo za následek, že by příslušné orgány neměly za žádných okolností oprávnění tuto evidenci pořizovat či požadovat od poskytovatelů telekomunikačních služeb. Orgány činné v trestním řízení měly povinnost postupovat přiměřeně podle existujícího ustanovení § 88 trestního řádu, který obsahoval úpravu získávání obsahu přenášených zpráv. Ústavně konformním výkladem byl pojem „záznam“ interpretován i ve vztahu na údaje získané evidováním telekomunikačního provozu ve vztahu ke konkrétní osobě i osobám.¹³

Do té doby probíhalo získávání informací o skutečnostech, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství nebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, bez souhlasu soudce podle ustanovení § 8, odst. 1 trestního řádu v návaznosti na § 86, odst. 1 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, platných a účinných v té době. Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. II. ÚS 616/01 vycházel z nového názoru, který vyvrátil předešlé úvahy, že při získávání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu nelze však postupovat podle ustanovení § 88 trestního řádu, neboť tato úprava se vztahuje na získávání obsahu dopravovaných zpráv, nikoli na získávání údajů o nich obecně o uživatelích telekomunikačních služeb ve smyslu § 86, odst. 1 zákona o telekomunikacích.¹⁴

---

¹² § 88a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinném od 1. 1. 2002.

¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001 sp. zn. II. ÚS 502/2000, [11/2001 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 21/2001.

¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2002 sp. zn. II. ÚS 616/2001, publikovaný na <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 581/2002].

V reakci na výše uvedené nálezy byl do trestního řádu včleněn § 88a, jak byl zmíněn v úvodu této subkapitoly. Tato úprava vydržela v platnosti celkem dlouhou dobu, než na ni opět reagoval Ústavní soud, respektive na její nedostatky.

V souvislosti s napadeným ustanovením § 97, odst. 3, věty čtvrté zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), podle kterého lze z uvedených údajů o uživatelích, adresátech, přesných časech, datech, místech a formách telekomunikačních spojení, budou-li sledovány v delším časovém horizontu, sestavit detailní informace o celkovém životě konkrétní osoby. Zejména společenské a politické vazby, osobní záliby, sklony nebo slabosti jednotlivců. Proto při realizaci veřejné moci při stíhání trestné činnosti musí být respektovány ústavněprávní limity soukromí osob a zásahy do něj mohou být realizovány jen zcela výjimečně, je-li to pro ochranu demokratické společnosti nezbytné a účelu nelze dosáhnout jiným způsobem. Dle názoru Ústavního soudu se úprava § 88a trestního řádu, zcela bezdůvodně odchylovala od ustanovení § 88, odst. 1 trestního řádu, ve kterém je zakotvena ochrana základního lidského práva na informační sebeurčení (ve smyslu čl. 10, odst. 3 Listiny základních práv a svobod), a proto apeloval na zákonodárce, aby omezil možnost použití uchovávaných údajů jen pro účely trestního řízení vedeného pro zvláště závažné trestné činy a jen pro případ, že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak.¹⁵

Jelikož apelace Ústavního soudu na změnu právní úpravy § 88a nedopadla na úrodnou půdu, mělo to za následek vydání dalšího nálezu pod sp. zn. Pl. ÚS 24/11. Obvodní soud pro Prahu 6 podal dne 27. května 2011 k Ústavnímu soudu návrh na zrušení ustanovení § 88a trestního řádu, neboť se domníval, že v řízení v souvislosti s rozhodováním o žádosti Vojenské policie o vydání příkazu ke sdělení údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu ve věci důvodného podezření z trestného činu ohrožení utajované informace podle § 317, odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, které u něj probíhalo, nemůže rozhodnout z důvodu rozporu uvedeného ustanovení s ústavním pořádkem. Svůj návrh podpořil odkazem na předešlý nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. 24/10, podle jehož právních závěrů napadené rozhodnutí není v souladu s ústavními principy a požadavky, zejména nerespektuje základní právo na ochranu tajemství zpráv podávaných

---

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10 [52/2011 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 60/2011.

telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením. Argumentaci pak opřel o to, že napadené ustanovení neobsahuje dostatečné garance práv uživatelů služeb elektronických komunikací, jež by bylo srovnatelné s těmi, které předpokládá ustanovení § 88 trestního řádu v případě nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, ačkoliv mu není jasné, proč se postup podle obou institutů tak zásadně rozchází, aniž by bylo zřejmé, podle jakých úvah zákonodárce přikročil k restriktivní úpravě procesních postupů v případě § 88 trestního řádu a procesní postup § 88a pojal naprosto benevolentně. Ústavní soud po projednání návrhu přistoupil k derogaci napadeného ustanovení z důvodu, „že je v rozporu se základním právem na respektování soukromého života v podobě práva na informační sebeurčení podle čl. 10 odst. 3 a čl. 13 Listiny, jakož i čl. 8 odst. 2 Úmluvy, neboť umožňuje orgánům činným v trestním řízení zasahovat do něj za účelem prevence a stíhání trestných činů způsobem neodpovídajícím požadavku proporcionality jeho omezení, vyplývajícímu ze zásady právního státu vyjádřené v čl. 1 odst. 1 Ústavy.“ Ústavní soud pak ve výroku rozhodnutí uvedl, že ustanovení § 88a trestního řádu se ruší uplynutím dne 30. září 2012.¹⁶

Zcela nové znění celého § 88a pak zavedla s účinností od 1. 10. 2012 novela provedená zákonem č. 273/2012 Sb. Nová úprava reagovala na výtku Ústavního soudu obsaženou v nálezu č. Pl. ÚS 24/10, jež navazoval na nález č. Pl. ÚS 42/11, a dále na důležitý nález č. Pl. ÚS 24/11, kterým Ústavní soud zrušil ustanovení § 88a trestního řádu, a proto byla v důvodové zprávě ke zmíněné novele navrhována změna § 88a trestního řádu, která by měla zakotvovat omezení možnosti vyžadovat provozní a lokalizační údaje pouze pro účely trestního řízení vedeného pro úmyslný trestný čin, ne který je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující tři roky, nebo k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. V návrhu nové úpravy byl rovněž uveden taxativní výčet trestných činů, u kterých by policie prakticky neměla šanci je vyšetřit a objasnit bez možnosti získání provozních a lokalizačních údajů. Při páchání těchto trestných činů pachatelé používají prostředků elektronické komunikace. Pokud by policie u těchto skutkových podstat neměla možnost získat provozní a lokalizační údaje, mohlo by to mít za následek až zrušení trestnosti uvedených trestných činů, jelikož by neexistoval způsob, jak jinak tyto trestné činy

---

¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/11 [43/2012 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 217/2011.

objasnit. Stejně tak jako tomu bylo u § 88 trestního řádu, doplňovala se zpětná informační povinnost a poučení o právu podat návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k Nejvyššímu soudu i u § 88a trestního řádu. Tímto se do úpravy promítlo další posílení zásady subsidiarity a proporcionality, kdy příkaz může být vydán pouze tehdy, nelze-li požadovaného účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo.¹⁷

---

¹⁷ Důvodová zpráva č. 273/2012 Dz k návrhu zákona č. 273/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Poslanecká sněmovna, Praha, 22. 2. 2012.

2 Zásah do ústavně zaručených lidských práv a svobod

Problematika týkající se zachování ústavně zaručených základních lidských práv a svobod na jedné straně a jejich omezování na základě a v mezích zákona, jakož i přímý zásah do nich na straně druhé, je aktuálně společensky velmi diskutovaným tématem plným rozporů. Dle mého názoru se v současné době základní lidská práva a svobody dostávají čím dál tím více do střetu se zákonnou úpravou odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu, na jejímž základě je třeba je v jistých situacích regulovat. To souvisí se všeobecným posouváním jakési pomyslné hranice hodnocení zásahů do těchto práv, kdy v části společnosti panuje odpor a nesouhlas s takovými zásahy do ústavně zaručených lidských práv a svobod, ať už je to na základě a v mezích zákona z pozice donucovací moci státu, ku příkladu orgány činnými v trestním řízení.

Některá základní práva a svobody požívají zvláštní ochrany na úrovni ústavních předpisů. Jejich vymezení je obsaženo v Ústavě České republiky (dále jen „*Ústava*“), Listině základních práv a svobod (dále jen „*Listina*“) a v mezinárodních smlouvách, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament České republiky, a jimiž je Česká republika vázána. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny takto zaručená základní práva a svobody respektovat a upřednostňovat je před zákonem.

Ochrana lidských práv a svobod je primárně zaručena a upravena již v čl. 1, odst. 1 Ústavy, který říká, že Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.¹⁸ Trestní řízení je privilegovaný prostor, kde na tato práva a svobody naráží donucovací moc státu. V tomto prostoru se střetává zájem státu na zjištění a potrestání pachatelů trestných činů s povinností státu respektovat práva a svobody jednotlivců, především obviněného. V menší míře dochází k tomuto střetu u poškozených, svědků, popř. osob zúčastňujících se trestního řízení.¹⁹

---

¹⁸ Čl. 1, odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 54. ISBN 978-80-7478-750-8.

2.1 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu jako zásah do ústavně zaručených lidských práv a svobod

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu řadíme mezi tzv. zajišťovací úkony používané v trestním právu procesním k vyhledávání a zajištění důkazů. V rámci této činnosti orgány činné v trestním řízení určitým způsobem zasahují do základních lidských práv a svobod jednotlivce. Při zajišťovacích úkonech bývá prakticky vždy nutno zasáhnout do základních lidských práv a svobod jednotlivce. *„Účelem právní úpravy zajišťovacích úkonů je proto dostatečné vybalancování záruk ochrany jednotlivce před nepřiměřenými, nadbytečnými či dokonce zcela svévolnými zásahy ze strany orgánů činných v trestním řízení, a potřeby umožnit orgánům činným v trestním řízení zjistit skutkový stav v rozsahu nutném pro rozhodnutí tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti.“*²⁰

Použitím odposlechu orgány činné v trestním řízení prolamují ústavně zaručené právo člověka na ochranu jeho soukromí garantované v čl. 7, odst. 1 Listiny a dále také v čl. 13 Listiny, ve kterém je zakotveno následující: *„Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“*²¹ V souvislosti s tímto ustanovením obsaženým v českém právním řádu je potřeba zmínit důležitý pramen na mezinárodní úrovni, a to Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv (dále jen „Úmluva“), konkrétně její čl. 8, v němž je proklamováno právo na respektování soukromého života a korespondence. V Listině je předpokládána možnost omezení výše citovaného práva tím způsobem, že se obecně odkazuje na použití zákona, naproti tomu Úmluva podmínky omezení negativním způsobem přímo stanovuje v čl. 8, odst. 2: *„Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné*

---

²⁰ FRYŠTÁK, Marek, Jan PROVAZNÍK, Jolana SEDLÁČKOVÁ a Eva BRUCKNEROVÁ. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing, 2015, s. 50. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4.

²¹ Čl. 13 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“²²

Právem na soukromí zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením se zabýval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 502/2000, kdy potvrdil, že soukromí každého člověka je hodno ochrany podle čl. 13 Listiny nejen z hlediska vlastního obsahu zpráv podávaných telefonem, ale i ve vztahu k údajům, které jsou nedílnou součástí komunikace uskutečňované prostřednictvím telefonu, jako je údaj o volaných číslech, datu a čase hovoru, době jeho trvání, v případě volání mobilním telefonem i o základových stanicích zajišťujících hovor.²³

Právo na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení tak, jak je garantováno v čl. 10, odst. 3 Listiny jako právo každého na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě,²⁴ je právem jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům.²⁵

Přístup orgánů činných v trestním řízení je v návaznosti na výše uvedené podmíněný tím, že předmětné údaje lze zjistit výlučně k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Posouzení této podmínky je svěřeno předsedovi senátu, v přípravném řízení soudci, který rozhoduje o nařízení sdělení těchto údajů. Její velmi obecné a neurčité vymezení při současné absenci bližší úpravy následné dispozice s těmito údaji ale s ohledem na to, že sdělení předmětných údajů představuje ve vztahu k dotčeným uživatelům služeb elektronických komunikací zásah do jejich základního práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení ve smyslu čl. 10 odst. 3 a čl. 13 Listiny a čl. 8 Úmluvy, nelze považovat za dostatečné.²⁶

---

²² Čl. 8, odst. 2 Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001 sp. zn. II. ÚS 502/2000, [11/2001 USn.].

²⁴ Čl. 10, odst. 3 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10, [52/2011 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 60/2011.

²⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/11 ve věci návrhu na zrušení § 88a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

V současné době se ukazuje, hlavně v souvislosti s medializovanými kauzami, že použití odposlechů se stalo velice oblíbeným nástrojem k získávání důkazního materiálu při podezření z páčání trestné činnosti. Otázkou je, do jaké míry je použití tohoto prostředku, jako zásahu do soukromí jedince, oprávněné, a kdy už jeho aplikace zjevně překračuje meze zákonnosti. Zde se dostáváme do střetu se zájmem společnosti na objasnění trestné činnosti a potrestání pachatele se zájmem jedince na ochranu soukromí, jak již bylo zmíněno výše.

Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu ve všech svých formách jsou velice závažným zásahem do soukromí člověka. A to nejenom toho, který má být explicitně sledován, ale taktěž i do soukromí osob, které s ním komunikují a udržují kontakt. Proto je takový zásah přípustný pouze v nejnutejších případech.

Jak bylo probráno výše, ústavní pořádek České republiky připouští průlom ochrany těchto práv, nicméně ten může nastat pouze a výlučně v zájmu ochrany demokratické společnosti, případně v zájmu ústavně zaručených základních práv a svobod jiných; sem patří především nezbytnost daná obecným zájmem na ochraně společnosti před trestnými činy a na tom, aby takové činy byly zjištěny a potrestány. Ústavní soud tímto připouští pouze takový zásah do základního lidského práva nebo svobody člověka ze strany státní moci, jestliže jde o zásah nezbytný v uvedeném smyslu. Meze nezbytnosti takového zásahu potom podmiňuje existencí systému adekvátních a dostatečných záruk, který se skládá z odpovídajících právních předpisů a účinné kontroly jejich dodržování.²⁷ Jinými slovy by se dalo říci, že je důležité, aby existovala srozumitelná právní úprava pro občany jako laiky, která by je informovala o podmínkách, za kterých může orgán státní moci zasáhnout do jejich soukromí a zaručila jim taktěž možnost účinné ochrany proti těmto zásahům. Jakkoliv by státní moc zasáhla jejich základní lidské právo mimo stanovené podmínky, dal by se zásah z její strany brát jako zásah protiústavní.

Závěrem je tedy na místě taktěž zdůraznit nutnost, aby se při posuzování každého jednotlivého případu dbalo jeho individuality a nahlíželo se na něj v jeho celkovém kontextu a taktěž z hlediska závažnosti trestného činu, pro nějž je vedeno trestní řízení. Zejména je kladen důraz na požadavek proporcionality k použití odposlechů jako nástroje ke zjišťování a objasňování trestné činnosti ve vztahu k

---

²⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001 sp. zn. II. ÚS 502/2000, [11/2001 USn.].

zachování základních lidských práv a svobod jedince, jak mu jsou ústavně garantována. Z hlediska práva na informační sebeurčení, jak bylo zmíněno výše, je v tomto směru přístup orgánů činných v trestním řízení k údajům o uskutečněném telekomunikačním provozu uskutečňován až jako ultima ratio. Přichází tudíž v úvahu pouze za předpokladu, že účelu trestního řízení nelze dosáhnout jinak, že právní úprava obsahuje dostatečné garance, aby nedošlo k použití těchto údajů k jinému než zákonem předpokládanému účelu, a že omezení práva jednotlivce na informační sebeurčení není nepřiměřeným zásahem s ohledem na význam konkrétních společenských vztahů, zájmů nebo hodnot, jež jsou objektem trestného činu, pro který je vedeno předmětné trestní řízení.²⁸

V úvodu kapitoly již bylo řečeno, že institut použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který představuje zásah do základních lidských práv a svobod nelze s přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem brát na lehkou váhu. Problémy s posuzováním otázek vztahujících se k danému tématu zde historicky byly, v současné době stále jsou a dovolím si říci, že i v budoucnosti nadále budou. Soudy se budou neustále potýkat s důležitostí přezkoumávání souladu používání odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu s lidskými právy, neboť z mého pohledu právní úprava nikdy nemůže být dostatečně určitá, aby postihla všechny aspekty této složité problematiky, a zároveň razantně neomezila nebo neodstranila některou z těchto dvou složek.

---

²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/11 ve věci návrhu na zrušení § 88a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

3 Právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle českého právního řádu

Základní právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je v českém právním řádu zařazena v hlavě čtvrté, která upravuje obecně předběžná opatření a zajištění osob a věcí, oddíle sedmém zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), (dále jen „*trestní řád*“), konkrétně se jedná o ustanovení § 88. Aktuální právní úprava čítá devět odstavců § 88 vztahujícím se k používání odposlechů.

Není pochyb o tom, že úprava zakotvená v trestním řádu, ačkoliv je potřeba ji pro danou problematiku brát jako stěžejní, není zcela dostačující a nepokrývá tudíž složitost a rozsáhlost celé tematiky odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Český právní řád se vyznačuje mnohostí pramenů práva, a proto je nutné hledat úpravu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu i v jiných právních předpisech.

Jelikož není v této práci dost dobře možné věnovat se dopodrobna veškeré právní úpravě, vytyčím zde pouze právní předpisy svou povahou nejzákladnější. Na ústavní úrovni je to nepochybně již zmíněná Ústava, Listina základních práv a svobod a ratifikované mezinárodní smlouvy, na úrovni zákonné pak zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 289/2000 Sb., o Vojenském zpravodajství a zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

Jak již bylo probráno v předešlé kapitole, při splnění zákonných podmínek je odposlech a záznam telekomunikačního provozu zákonem dovolený zásah do ústavně zaručených lidských práv a svobod garantovaných v Listině základních práv a svobod a v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Svou povahou je tento zajišťovací institut velmi blízký operativně pátracím prostředkům upraveným v § 158b a násl. trestního řádu. Citovaná ustanovení Listiny a Úmluvy se netýkají zásahu do svobody prostřednictvím tzv. prostorových odposlechů, upravených zejména § 158d, odst. 3 o zajištění osob a věcí.²⁹ Odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu je citelně zasahováno do telekomunikačního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv podávaných

---

²⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1196. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

telefonem nebo jiným podobným zařízením. Telekomunikačním provozem pro tyto potřeby je míněn:

- telefon;
- telefax;
- mobilní telefon;
- vysílačky;
- jiná telekomunikační zařízení;
- zasilání zpráv elektronickou poštou, včetně e-mailových zpráv.³⁰

Vymezení užívaných pojmů v oblasti ochrany telekomunikačního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv obsahuje zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích (dále jen „*zákon o elektronických komunikacích*“), který zároveň s účinností od 1. 5. 2005 zrušil původní úpravu, zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích. V přechodných ustanoveních aktuální právní úpravy nalezneme, mimo jiné, ustanovení vysvětlující pojmy, kterých je užito v trestním řádu, a rovněž i v této práci. Tam, kde se ve zvláštním předpisu hovoří o: *a) telekomunikačním provozu, rozumí se tím přenášená zpráva podle tohoto zákona, b) údajích o telekomunikačním provozu, rozumí se tím provozní a lokalizační údaje související s přenášenou zprávou podle tohoto zákona, c) telekomunikační službě, rozumí se tím služba elektronických komunikací podle tohoto zákona, d) telekomunikační síti, rozumí se tím síť elektronických komunikací podle tohoto zákona.*³¹ Elektronickým komunikačním zařízením se dále podle tohoto zákona rozumí technické zařízení pro vysílání, přenos, směrování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln. Porušení, které vede k neoprávněnému přístupu nebo k neoprávněné nebo nahodilé změně, zničení, vyzrazení nebo ztrátě osobních údajů zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupné služby elektronických komunikací, je hodnoceno jako porušení ochrany osobních údajů.³² Rovněž je možno vymežit i význam pojmu „přístroj“, jímž je radiové nebo telekomunikační koncové zařízení anebo obojí (§ 73, odst. 1 zákona o elektronických komunikacích).

---

³⁰ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 222-223. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.

³¹ § 136, odst. 20, písm. a) – d) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

³² § 7, písm. i) a písm. y) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

Trestní řád však neomezuje pojem telekomunikační provoz, i když jeho význam částečně využívá při definování, pouze na činnosti spadající pod zákon o elektronických komunikacích, který se explicitně zaměřuje pouze na veřejné poskytovatele připojení. Telekomunikace se nezaměřuje pouze na geolokaci, což je metoda, která určuje geografickou polohu rozličných zařízení různými technikami, ale podstatnou roli hraje taktéž samotné předání informací mezi zařízeními, které toto předání umožňují. Základem těchto slov jsou „tele“ – na dálku a „communication“ – komunikace.³³

Získávaná data v průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je možné rozdělit do následujících skupin:

- 1) *typ komunikace (např. příchozí či odchozí hovor aj.):*
  - a) *obsah hlasové komunikace,*
  - b) *obsah textové komunikace (SMS a MMS zpráv),*
  - c) *obsah dat zaslaných prostřednictvím datové sítě,*
- 2) *čas uskutečněného přenosu dat (hovory, SMS, data),*
- 3) *identifikátor zařízení (např. IMEI telefonu aj.), SIM karty aj.,*
- 4) *lokalizační zařízení, které zprostředkovalo přenos dat.*³⁴

Vzhledem k tomu, že trestní řád upravuje také institut příbuzný odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jímž je zjišťování údajů o telekomunikačním provozu podle ustanovení § 88a trestního řádu, je na místě zmínit a objasnit rozdíl mezi postupem podle § 88 a § 88a trestního řádu.

Diferenciaci mezi postupy těchto dvou ustanovení lze spatřovat v jejich časovém určení (minulost, přítomnost, budoucnost). Zásadní rozdíl tak spočívá v povaze získávaných informací, tj. zda jde o obsah komunikace (v případě § 88) nebo o tzv. údaje o telekomunikačním provozu (§ 88a), jimiž jsou rozuměna provozní a lokalizační data. Oba postupy se tak mohou vztahovat jak k minulosti, tak k přítomnosti.³⁵ Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je tedy realizován ve dvou režimech, kdy dle § 88 trestního řádu jsou odposlouchávány

---

³³ KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. 1. Praha: Edice CZ.NIC, 2016, s. 435. ISBN 978-80-88168-18-8.

³⁴ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 237. ISBN 978-80-7380-677-4.

³⁵ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 246. ISBN 978-80-2107687-7.

reálně probíhající komunikace v dané době a čase, směřující do budoucnosti,³⁶ a dle § 88a trestního řádu se zjišťují telekomunikační technické záznamy o hovorech a komunikacích, které již proběhly v minulosti.³⁷

V návaznosti na uvedené rozdělení používá Marek Fryšták ke zjednodušení pojmů označení *aktivní odposlech* nebo *pasivní odposlech*.³⁸ Přičemž toto označení je dle mého názoru zcela na místě vzhledem k tomu, že odráží smysl dané úpravy. K bližšímu vysvětlení uvádím, že podle § 88 trestního řádu orgány činné v trestní řízení aktivně zasahují do tajemství přepravovaných zpráv, a to tím způsobem, že jsou oprávněny vydat příkaz k odposlechu a telekomunikačnímu provozu, na druhé straně dle § 88a trestního řádu jde pouze o pasivní zjišťování údajů, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství.

V následujících subkapitolách se budu zabývat úpravou aktivních odposlechů. Pasivní odposlechy zde budou dotčeny a probrány pouze pro účely srovnání. Více se jimi budu zabírat v následující čtvrté kapitole, která bude věnována zjišťování údajů o telekomunikačním provozu.

3.1 Právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu

Definici odposlechu lze interpretovat jako „*záměrné, utajené a současně vnímání obsahu komunikace zprostředkované telekomunikačními zařízeními nebo sítěmi prostřednictvím k tomu určených zařízení.*“³⁹ Záznamem se rozumí „*souběžné zachycení obsahu komunikace na nosičích záznamu (magnetofonové pásky nebo kazety, diskety, CD apod.) umožňujících jejich uchování a reprodukci.*“⁴⁰

Postup podle § 88 trestního řádu nalézá největší uplatnění hlavně u trestných činů páchaných organizovaně v oblasti majetkové, finanční a drogové trestné činnosti, v oblasti korupčních kauz a do jisté míry i v oblasti násilné trestné

---

³⁶ Srov.: ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1196. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

³⁷ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 224. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.

³⁸ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 246. ISBN 978-80-2107687-7.

³⁹ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 370. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

⁴⁰ Tamtéž, s. 370.

činnosti. Na mezinárodní úrovni je hojně užíván k rozkrývání trestné činnosti související především s nelegálním dovozem a vývozem zboží a daňových úniků, zejména v souvislosti nelegální výrobou alkoholu a nelegálním dovozem zboží (především cigaret) do České republiky. Rovněž se uplatňuje při problematice obchodování s lidmi, obchodování s drogami a jinými omamnými látkami a kuplířství.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze uskutečnit jen za podmínek stanovených zákonem, které jsou upraveny v § 88, odst. 1 trestního řádu. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může být vydán, je-li trestní řízení vedeno pro zločin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestné činy taxativně vyjmenované a stíhané podle českého práva, nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.⁴¹ Podmínkou pro všechny vymezené trestné činy je to, že musí být spáchané ve formě úmyslu. Na nedbalostní trestné činy se úprava nevztahuje. Vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je možné pouze za splnění dvou požadavků: existence předpokladu, že jeho použitím budou získány významné skutečnosti pro objasnění trestné činnosti, a dále zachování principu subsidiarity při jeho použití spatřované v tom, že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo. Skutečnostmi sloužícími k objasnění trestné činnosti jsou myšleny zejména ty, které slouží k dokazování, a jež jsou uvedeny v § 89, odst. 1 trestního řádu. Dokazovat je třeba v nezbytném rozsahu zejména: (a) zdali se vůbec stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, (b) zda ho spáchal obviněný a případně taktéž z jakých pohnutek, (c) podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu, (d) podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele, (e) podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody a bezdůvodného obohacení způsobené trestným činem, (f) okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.⁴²

Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je pro potřeby trestního řízení a všech orgánů činných v trestním řízení svěřeno orgánu Policie České republiky.

---

⁴¹ § 88, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴² § 89, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu není dle § 88, odst. 5 trestního řádu třeba a orgán činný v trestním řízení může odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařídit, popřípadě jej i sám provést, pokud s tím souhlasí uživatel odposlouchávané stanice a je-li vedeno trestní řízení pro v uvedeném ustanovení taxativně vymezené trestné činy.⁴³ Vymezené trestné činy, pro jejichž odhalování není potřeba souhlasu soudu s odposlechem, se týkají násilné trestné činnosti. V tomto případě zde není požadavek na minimální horní hranici trestní sazby ve výši osmi let jako je tomu v prvním odstavci téhož ustanovení, jde o trestné činy obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), svěření dítěte do moci jiného (§ 169 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§ 171 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) a nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu se nejčastěji používá v přípravném řízení v rámci prověřování a vyšetřování okolností významných pro rozhodnutí o trestném činu. Pokud existuje nebezpečí zmaření, zničení či ztráty důkazu, v jehož závislosti věc nesnese odkladu do doby, než bude zahájeno trestní stíhání, může Policejní orgán provést odposlech a záznam telekomunikačního provozu jako tzv. neodkladný nebo neopakovatelný úkon ještě před zahájením trestního stíhání, jak je stanoveno v § 160, odst. 3, 4 trestního řádu. O provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu se sepisuje protokol, který musí obsahovat údaje o skutečnostech, na jejichž základě byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován.⁴⁴

Ve stadiu řízení přípravného se nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu realizuje zpravidla ve třech různých fázích, následovně:

1. fáze – příprava samotného úkonu, státní zástupce podává návrh na nařízení odposlechu soudci, následuje případné vydání příkazu k odposlechu a započíná se realizace odposlechu příslušným policejním útvarům,

---

⁴³ § 88, odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴⁴ § 160, odst. 3, 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

s odposlechem je nakládáno jako s utajovanou informací ve stupni „Vyhrazené“ či „Důvěrné“;

2. fáze – odposlech je prováděn a až do jeho skončení též průběžně vyhodnocován, v této fázi může stejně jako v předešlé stále podléhat utajení (utajován zůstává sám o sobě fakt, že je odposlech realizován);
3. fáze – většinou již není obsah odposlechu utajován a nastává konečné hodnocení jeho výsledků, z hlediska využitelnost pořízeného odposlechu se rozhoduje o dalším postupu.⁴⁵

V současné době je, vzhledem k neustálému technickému pokroku, na ústupu odposlech pevných linek a jednoznačně převažuje odposlech mobilních telefonů. Toto je dáno tím, že dnes už není žádný problém pro pachatele trestných činů jednoduše a zároveň vlastně i levně si obstarat mobilní telefon. Další výhodou komunikace prostřednictvím mobilních telefonů je snadná výměna SIM karet a s tím spojená možnost kdykoliv měnit telefonní číslo tak, aby nebylo jednoduché ho vystopovat. V praxi se tak velice často stává, že nařízené odposlechy jsou ukončovány a následně jsou vydávány další a další příkazy na nová volací čísla u stejných pachatelů.⁴⁶

Díky pokročilejším technologiím dnes lidé prakticky denně využívají elektronické komunikace a není to už jen e-mail, ale zejména ve velké míře taktéž sociální sítě a různé aplikace sloužící k online komunikaci. Nezřídka se proto stává, že lidé si už ani neuvědomují, jak snadno se dá jakákoliv jejich komunikace vystopovat. Otázkou je, zdali je relevantní, a případně do jaké míry, takto získanou komunikaci použít pro účely trestního řízení. Jako příklad této problematiky se odkazují na článek Tomáše Marka uveřejněný v periodiku Právní rozhledy, který rozebíral použitelnost obsahu chatové komunikace na sociální síti Facebook. Autor zde zmiňuje zahraniční příklad trestního případu, konkrétně se jedná o rozhodnutí U. S. District Court Southern District of New York,⁴⁷ ve které soudce povolil zajištění obsahu facebookové stránky obviněného tím způsobem, že orgány činné v trestním řízení tyto informace získaly přístupem prostřednictvím osoby, s níž je obviněný na Facebooku sdílel (tzv. ji měl v přátelích). Dle jeho názoru,

---

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1198. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1198. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁴⁷ Rozhodnutí z 10. 8. 2012, *United States of america v. Joshua Meregildo et al.*, 11 Cr. 576 (WHP). <http://www.scribd.com/> [cit. 25. 10. 2014].

podpořeného odkazem na zákonnou úpravu a judikaturu by se zasílání zpráv elektronickou poštou mohlo vztahovat i ke komunikaci uskutečňované prostřednictvím chatu na Facebooku a soudce by v tomto případě mohl povolit sledování facebookového profilu. Avšak konverzace uskutečňovaná před vydáním povolení ke sledování telekomunikačního provozu, je podle něj v rámci trestního řízení nepoužitelná.⁴⁸

3.1.1 Odposlech komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem

U provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nicméně existuje jistá výjimka, kdy nelze získaný odposlech a záznam telekomunikačního provozu použít, i když byl k jeho použití vydán příkaz v souladu se zákonem. Jedná se o záznam komunikace mezi obhájcem a jeho klientem, resp. podezřelým, obviněným, obžalovaným či odsouzeným,⁴⁹ získaný jakýmkoliv způsobem, který je v tomto případě nepřijatelný. A pokud policejní orgán provádějící odposlech zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen bezodkladně takovýto záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít, zejména k důkazním účelům. O zničení záznamu odposlechu se vyhotovuje protokol, který se zakládá do spisu.⁵⁰ Informace zjištěné na základě tohoto odposlechu mohou mít různou podobu. Není rozhodné, zdali jsou uchovány v paměti osoby, písemně, či na nosiči.⁵¹

Ústavně přípustná výjimka zásahu do tajemství dopravovaných zpráv, chráněném čl. 13, odst. 1 Listiny, v tomto případě neplatí. Vyplývá to z nálezu Ústavního soudu, který judikoval, že v případě střetu dvou zákonem chráněných zájmů, je třeba dát přednost ústavně chráněnému tajemství dopravovaných zpráv před samotným účelem trestního řízení dle § 1, odst. 1 trestního řádu. Důsledkem toho je, že takto pořízený záznam nesmí být vůbec prováděn či zachycen, a to ani pouhým sdělením, že k takovéto ústavně chráněné komunikaci došlo.⁵²

---

⁴⁸ MAREK, Tomáš. Autonomie vůle a soukromí na Facebooku. *Právní rozhledy*. 2015, 6/2015, s. 196.

⁴⁹ Srov. JEŽEK, Jiří. K odposlechu advokáta. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2008, 2008(9), s. 32.

⁵⁰ § 88, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵¹ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 365. Beckovy právní učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95, [78/1995 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 4/1995.

Pokud již policejní orgán zná osobu obviněného, nemůže být vůbec nařízen odposlech na jeho stanici výhradně pro případ jeho komunikace s obhájcem. To stejné platí bez výjimky na straně obhájce pro případ jeho komunikace s obviněným. V případě, že stanice obviněného je již odposlouchávána a zjistí-li se, že probíhá komunikace mezi ním a jeho obhájcem, musí být hned v totéž okamžiku odposlech přerušen, a zničen, jak bylo zmíněno v předchozím odstavci.⁵³

Přerušování odposlechu bylo dřívější praxí, trvající konkrétně do 30. 6. 2008, ačkoliv k němu málokdy docházelo, zejména z důvodu, že ne vždy došlo ke zjištění, že obviněný komunikuje se svým obhájcem. A zejména tedy proto po rozsáhlé novelizaci trestního řádu provedené zákonem č. 177/2008 Sb., s účinností od 1. 7. 2008, policii tato povinnost odpadla a zůstala zachována pouze povinnost uskutečňovaný záznam zničit v případě zjištění komunikace mezi obviněným a obhájcem. Dalším důvodem je nepochybně i to, že při pořizování záznamu telefonických rozhovorů se v praxi využívalo speciální technické automatické zařízení, které se automaticky zapnulo při započatí rozhovoru a opět automaticky vypnulo po skončení rozhovoru. Tudíž byl nahráván celý obsah rozhovoru na odposlouchávané lince, i když obviněný komunikoval se svým obhájcem. Tento postup má za následek možnost seznámit se s celým obsahem důvěrného rozhovoru mezi obviněným a obhájcem ze strany orgánů činných v trestním řízení. Z hlediska práva na obhajobu a v souvislosti se zásadou, že každá procesní strana musí mít stejnou možnost hájit své zájmy a žádná z nich nesmí mít podstatnou výhodu vůči protistraně (tzv. zásada rovnosti zbraní), je tento stav nepřijatelný, neboť orgány činné v trestním řízení, ačkoliv by neměly, mohou získané informace použít v trestním řízení. Neexistuje žádná pojistka toho, že orgán činný v trestním řízení důvěrné informace neužije jakýmkoliv způsobem k usvědčení obviněného, i když se na obsah rozhovoru nesmí nikde odkazovat, už s nimi byl bohužel detailně obeznámen.⁵⁴

K tomuto vztahu mezi obviněným a obhájcem (resp. podezřelým, obžalovaným, odsouzeným a obhájcem či klientem a advokátem) je na místě doplnit kontext s dalšími ústavně zaručenými základními právy jedince, než byly

---

⁵³ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 364. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

⁵⁴ VANTUCH, Pavel. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2008, 2008(10), s. 28.

zatím v této práci probrané. Právo na soukromí se v této sféře projevuje jako právo na právní pomoc dle čl. 37, odst. 2 Listiny, kdy má v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy toto právo každý již od počátku řízení. Dalším významným právem je právo na obhajobu dle čl. 40, odst. 3 Listiny, ve kterém je stanoveno, že obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost na přípravu obhajoby, jakož i aby se mohl hájit sám či prostřednictvím obhájce. Významným právem je taktéž právo odepřít výpověď stran obviněného, kterého nesmí být žádným způsobem zbaven a každý má možnost odepřít výpověď v případě, že by svou výpovědí mohl způsobit nebezpečí trestního stíhání sobě či blízké osobě.⁵⁵ Tato ústavně garantovaná práva svědčí všem osobám. Naproti tomu ze strany advokáta jde podle zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, o povinnost zachovávat mlčenlivost, o všech skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.⁵⁶ Uložená povinnost mlčenlivosti zakládá též zákaz výslechu dle § 99, odst. 2 trestního řádu a nemožnost požadovat od této osoby vysvětlení podle § 158, odst. 8 trestního řádu. V souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe je advokát, i jeho zaměstnanci, zproštěn oznamovací povinnosti u trestného činu neoznámení trestného činu podle § 368, odst. 3 trestního zákoníku. Důležité je uvést, že povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost samozřejmě není absolutně neprolomitelná, ale to již není pro tuto práci předmětné.

Aktuální otázkou na téma probíraného vztahu zůstává, od kdy spadá komunikace mezi obhájcem a obviněným pod ochranu důvěrnosti. Je to od okamžiku první žádosti potencionálního klienta o právní radu advokáta, či až od okamžiku udělení plné moci k zastupování? Judikatura se v tomto směru názorově rozchází.

Ústavní soud v jednom ze svých rozhodnutí, vedeném pod sp. zn. II. ÚS 889/10, uvádí, že doba, která existuje mezi okamžikem, kdy se osoba obrátí na advokáta za účelem poskytnutí právní pomoci, a okamžikem, kdy se právní pomoc stane zjevnou pro orgány činné v trestním řízení v důsledku sepsání a předložení plné moci, nemůže v žádném případě viset v jakémisi ústavněprávním vzduchoprázdnu.⁵⁷ Z domněnky Ústavního soudu tudíž vyplývá, že ochrana důvěrnosti vztahu mezi advokátem a klientem existuje již od okamžiku, kdy se

⁵⁵ § 37, odst. 1, 2, § 40, odst. 3,4 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁵⁶ § 21, odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010 sp. zn. II. ÚS 889/10, [237/2010 Usn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 59/2010.

konkrétní osoba prvně obrátí na advokáta za účelem poskytnutí právní pomoci, tedy již od chvíle přípravy na samotnou obhajobu.

Naproti tomu se Ústavní soud v dalším svém rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 1638/14 vyjádřil k dané problematice v souvislosti s použitím prostorového odposlechu uskutečněném ve věznici a postupem dle § 158d, odst. 1 trestního řádu (sledování osob a věcí) tím způsobem, že důvěrnost komunikace mezi obviněným a obhájcem počíná běžet až okamžikem zahájení trestního stíhání: *„Z ust. § 158d odst. 1 tr. řádu vyplývá, že sledováním osob a věcí se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Pokud policejní orgán při sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Tímto ustanovením je chráněna nerušená komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem, včetně poznatků o obsahu hovoru mezi nimi a s tím souvisejícími informacemi (např. o místu setkání, způsobu komunikace apod.). Je ovšem třeba upozornit na to, že citované ustanovení se týká pouze případů, kdy již bylo zahájeno trestní stíhání vydáním usnesení dle § 160 odst. 1 tr. řádu.“* V daném případě však šlo o provedení neodkladného a neopakovatelného úkonu ve fázi prověřování, tedy před zahájením trestního stíhání.⁵⁸

Za pomyslný kompromis mezi předešlými dvěma rozhodnutími lze považovat aktuálnější náleží Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017, vedený pod sp. zn. III. ÚS 2847/14-2, kdy zmíněný soud vyvodil, že *„jako ústavně konformní lze označit i takový výklad, který vychází z předpokladu, že využití operativně pátracích prostředků k záznamu komunikace mezi klientem a obhájcem je v takových specifických případech, jako v projednávané věci, možné. „Rozhodujícími kritérii pro určení chráněné komunikace jsou dle uvedené judikatury oprávněné poskytování právních služeb a zájmy klienta. Jejich naplnění představuje materiální podmínky pro ústavnost omezení základních práv a svobod advokáta v podobě odposlechů. Ochrana advokáta je v těchto případech reflexem výše uvedeného práva na obhajobu a práva na právní pomoc. Nositelem těchto práv je však osoba, proti které je vedeno trestní řízení a jejíž procesní práva v takovém*

---

⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014 sp. zn. I. ÚS 1638/14, [3580/2014], publikovaný na <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 3580/2014].

řízení mohou být tímto postupem vážně porušena.“⁵⁹ Zde se Ústavní soud domnívá, že komunikace je důvěrná až od okamžiku vedení formálního řízení.

V případě otázky, komu z těchto dvou stran svědčí právo na ochranu soukromí a tajemství dopravovaných zpráv, je nepochybné, že právo na ochranu důvěrnosti komunikace je na straně obviněného, nikoli advokáta. Vyplývá to ze zmíněných ustanovení Listiny o právu na právní pomoc a právu na obhajobu, kdy konverzace v těchto případech podléhá maximální možné ochraně, a to v zájmu klienta. Tím je určen směr, jakým význam těchto ustanovení vykládat, jelikož účelem ochrany je zájem klienta. Ustanovení neposkytují ochranu komunikaci ku prospěchu advokáta, sledujícího zájmy, které jsou v rozporu s klientovými, nebo se jeho zájmů vůbec netýkají. Advokát se tedy nemůže dovolávat práva na ochranu důvěrnosti komunikace mezi obhájcem a obviněným za účelem své vlastní ochrany.⁶⁰

Závěrem se ztotožňuji s názorem doc. JUDr. Tomášem Gřivny, Ph.D., který se touto problematikou zabýval v jednom ze svých článků uveřejněných v Bulletinu advokacie vydávaném Českou advokátní komorou. Ten se domnívá, že zúžení ochrany důvěrnosti komunikace mezi advokátem a obviněným pouze na okamžik od zahájení trestního stíhání je značně restriktivní, popírá smysl efektivní obhajoby, právo na spravedlivý proces a je v rozporu s ústavně zaručeným právem na právní pomoc, právem na soukromí a respektování soukromého života. Ochrana důvěrné komunikace by měla nepochybně pokrývat celé řízení, tudíž i dobu před zahájením trestního stíhání.⁶¹

Odvrácenou stranou mince jsou situace, kdy advokát páchá trestnou činnost společně s obviněným. V současné společnosti nejde o jev nijak ojedinělý a za těchto situací není chráněn nejen advokát, ale taktéž ani klient, který páchá trestnou činnost s advokátem.

---

⁵⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 2847/14-2, [ÚS 8/2017], publikovaný <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 8/2017].

⁶⁰ Srov. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 2847/14-2, [ÚS 8/2017], publikovaný <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 8/2017].

⁶¹ Srov. GŘIVNA, Tomáš. Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(6), s. 61.

3.1.2 Postup při nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Úprava nařízení odposlechu je zakotvena v ustanovení § 88, odst. 2 trestního řádu. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn nařídít předseda senátu, u odvolacího soudu rovněž on, a pokud jde o přípravné řízení, pak na návrh státního zástupce soudce.

Věcná příslušnost soudu je odvozena od ust. § 16 trestního řádu. Příslušnost v přípravném řízení může založit i státní zástupce a to tak, že věcně příslušný bude soud, u kterého podá návrh na nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, a to i v případě, že se bude jednat o trestné činy spáchané tzv. „ve vyšších odstavcích“. Tímto úkonem založí státní zástupce příslušnost soudu pro celé přípravné řízení.

Místní příslušnost soudu v přípravném řízení už nejednou vyvolala rozporuplné debaty. Z ustanovení § 18, odst. 1 trestního řádu vyplývá, že místně příslušný je soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán, ačkoliv v praxi už několikrát rozhodoval soud jiného obvodu. Jako příklad lze uvést kauzu J. N., kde se podstatná část tvrzené trestné činnosti měla dít hlavně v Praze, ale odposlechy a záznamy hovorů nařizoval Okresní soud v Ostravě. Tehdy byla ze strany obhájců namítána neústavnost takového postupu a Ústavní soud se k podaným námitkám vyjádřil v tom smyslu, že důvod, ze kterého státní zástupci podávají návrh na nařízení odposlechů, by měl vycházet z racionálního rozhodnutí. To ovšem nemůže mít za následek vyslovení neplatnosti důkazů získaných tímto způsobem.⁶²

Místní příslušnost státního zastupitelství a soudu byla mimo jiné napadena i v další medializované kauze obžalovaného D. R. a dalších osob s ním obžalovaných. Trestná činnost, která byla páčána, měla spočívat v ovlivňování veřejných zakázek konaných ve Středočeském kraji tak, aby se jejich vítězem stal konkrétní dopředu vybraný obchodní subjekt s tím, že některé ze zakázek měly být dotovány z prostředků Evropské unie a tohoto jednání se dopouštěli v rámci organizované skupiny. Všichni obžalovaní v této věci ve svých odvoláních proti předešlým rozsudkům Krajského soudu v Praze, jimiž byli uznáni vinnými, shodně namítali místní nepřislušnost Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem a

---

⁶² VÁVRA, Libor. *Povolování odposlechu a jejich použitelnost v trestním řízení* [online]. 14. 6. 2017, [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/povolovani-odposlechu-a-jejich-pouzitelnost-v-trestnim-rizeni>.

Okresního soudu v Ústí nad Labem ve fázi přípravného řízení. V důsledku odnětí svému zákonnému soudu a soudci namítají, že získané důkazy odvozené z rozhodování a procesních úkonů těchto nepříslušných orgánů, jsou nezákonné, tj. odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, sledování osob a věci a další procesní úkony zasahující do základních práv a svobod obžalovaných, a proto jsou z hlediska dokazování v hlavní líčení nepoužitelné a nelze k nim přihlížet. Vrchní soud získané odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu shledal jako nezákonné, zejména však s přihlédnutím k podstatným vadám v odůvodnění příkazu.⁶³

Případem D. R. a judikátem Vrchního soudu v Praze budu zabývat ještě dále v textu této práce, konkrétně v následující subkapitole věnované náležitostem příkazu k odposlechu.

K otázce místní příslušnosti v trestních věcech uvádím nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/14 a ze dne 31. 1. 2017, sp. zn. II. ÚS 4051/16, ve kterých Ústavní soud „smetl ze stolu“ námitky stěžovatelů o nesprávně založené místní příslušnosti a v souvislosti s tím, že trestní řád ani jiný právní předpis neupravuje příslušnost státního zástupce, ponechal v podstatě na uvážení státního zástupce, ke kterému soudu návrh podá. Samozřejmě je, jak již bylo řečeno, nutné opírat podání návrhu ke konkrétnímu soudu o relevantní důvody vedoucí k takovému rozhodnutí.

Předseda senátu a v přípravném řízení soudce musí ještě před samotným nařízením odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu předběžně zkoumat a posoudit, zda jsou splněny důvody, které by zakládaly zákonnost jeho nařízení. Zejména s přihlédnutím k předpokladům, které mohou vést k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, uvedeným v ust. § 88, odst. 1 trestního řádu.

Návrh na nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může být podán i ze strany orgánů Policie České republiky. Policejní orgán v tomto smyslu je orgánem činným v trestním řízení podle ustanovení § 12, odst. 1 trestního řádu. V návrhu musí policejní orgán co nejpřesněji uvést všechny obsahové náležitosti. Zejména stručně vyhodnotí skutkový stav trestní věci a uvede důvody, pro které je potřeba, aby byl odposlech nařízen, konkrétně vylíčí, jaké skutečnosti

---

⁶³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015.

významné pro trestní řízení v záznamech očekává a proč se domnívá, že v nich budou obsaženy. Dále v návrhu uvede údaje potřebné k identifikaci uživatelské stanice, a to číslo, adresu, jméno nebo název uživatele, je-li jeho totožnost známa, a rovněž dobu, po kterou bude odposlech prováděn. Svůj návrh policejní orgán nejdříve předběžně projedná s Útvarem zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování a až posléze jej podá státnímu zástupci jako návrh na vydání rozhodnutí o odposlechu. Písemnost obsahující návrh k nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu označí příslušným stupněm utajení podle ust. § 4 a § 21 zákona č. 412/2005 Sb., zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.⁶⁴

V návaznosti na rekodifikaci trestního zákoníku a s ním souvisejícími novelami příslušných právních předpisů, hlavně trestního řádu, byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta pod č. 30/2009 Sb., o plnění úkolů v trestním řízení. Z tohoto pokynu vyplývá, že nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu může nařídít i sám policejní orgán, pokud je splněn požadavek vedení trestního řízení pro některý z trestných činů uvedený v § 88, odst. 5 trestního řádu, tedy vždy jen se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice. Policejní orgán vydá na základě spolehlivě zjištěného skutkového stavu svůj vlastní písemný příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Před samotným vydáním příkazu je nutnost opatřit písemný souhlas uživatele stanice, která má být odposlouchávána, který se založí do originálu i stejnopisu trestního spisu. Vlastní příkaz odůvodní obdobným způsobem a v rozsahu, jako je tomu u návrhu na vydání rozhodnutí o odposlechu. V odůvodnění musí být opět uvedena doba, po kterou bude odposlech prováděn a nezbytnou náležitostí je uvedení, kdy a kým byl souhlas k odposlechu na tuto dobu dán. Tento vlastní příkaz, nebo i příkaz vydaný soudcem, společně se souhlasem uživatele stanice předá policejní orgán s žádostí o provedení příslušnému pracovišti Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování, kde se projednají způsoby zpracování a předávání záznamů. Žádost musí obsahovat číslo jednacích příslušného trestního spisu, v jehož rámci má být odposlech proveden.⁶⁵

---

⁶⁴ Čl. 67, odst. 2 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 30/2009 Sb., o plnění úkolů v trestním řízení.

⁶⁵ Čl. 67, odst. 3 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 30/2009 Sb., o plnění úkolů v trestním řízení.

V průběhu doby, po kterou je odposlech prováděn má policejní orgán povinnost pravidelně vyhodnocovat, zdali stále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Z hlediska vyhodnocování průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se policejní orgán zaměřuje zejména na konkrétní skutkové okolnosti, které byly uvedeny v odůvodnění příkazu, jímž byl odposlech a záznam nařízen a zdali by již nebylo možno sledovaného účelu dosáhnout jinak, případně odpadlo-li podstatné ztížení při dosažení sledovaného účelu v rámci zachování principu subsidiarity použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.⁶⁶ V případě, že důvody provádění odpadly, ale i v případě, že již byly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, kterých mělo být nařízeným odposlechem a záznamem dosaženo, je povinen okamžitě odposlech a záznam telekomunikačního provozu ukončit, a to i v případě, že ještě neuplynula doba, na kterou byl původně příkaz vydán. Stejně tak policejní orgán provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ukončí v případě, kdy shledá, že již není potřeba dalšího provádění tohoto úkonu a zjištění skutečností významných pro trestní řízení lze provést jinými prostředky. Zjištěné skutečnosti, které mají za následek ukončení provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, musí neprodleně písemně oznámit předsedovi senátu, případně rovněž státnímu zástupci a soudci, pokud se řízení nachází v přípravné fázi. Tento postup je jistým prvkem informovanosti ve vztahu mezi orgánem, který příkaz k odposlechu vydal a orgánem, který jej realizoval a zajišťoval. Důležitost vyrozumívání výše uvedených orgánů, které odposlech nařídily, je spatřována hlavně v tom, že v případě, že by byl v budoucnu podán nový návrh na provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu směřující proti téže osobě, předseda senátu a v přípravném řízení soudce mohou s tímto faktem pracovat v souvislosti s posouzením důvodnosti nově podaného návrhu.

Doba, po kterou má být odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, může být na základě vyhodnocení dosavadního průběhu prodloužena, i opakovaně, vždy však nejdéle na dobu čtyř měsíců. Doba trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu takto může prodloužit soudce soudu vyššího

---

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1209. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

stupně bezprostředně nadřízeného soudu, jehož předseda senátu odposlech nařídil a v přípravném řízení soudce krajského soudu na návrh státního zástupce.

3.1.3 Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a jeho náležitosti

Výsledkem nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je vydání příkazu. Samotná právní úprava příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je obsažena taktéž jako postup při jeho nařízení v ustanovení § 88, odst. 2 trestního řádu. Ten vymezuje obecně náležitosti, které jsou potřeba, aby vydávaný příkaz splňoval. Svou povahou je příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu rozhodnutím svého druhu, neboli *sui generis*. Nejedná se o usnesení podle § 119, odst. 1 trestního řádu, a proto proti němu není přípustná stížnost.⁶⁷ Vyplyvá to taktéž z usnesení Nejvyššího soudu již ze dne 27. 7. 1995, sp. zn. Tzn 24/95, ve kterém soud jasně řekl: „*Odposlech a záznam telekomunikačního provozu může nařídít za podmínek ustanovení § 88 odst. 1, 2 tr. ř. předseda senátu nebo soudce příkazem, který má povahu rozhodnutí svého druhu; nejde o usnesení ve smyslu § 119 odst. 1 tr. ř. ani o opatření.*“⁶⁸

Nicméně i přesto je v základní rovině nutné klást na něj alespoň podobné obsahové požadavky, jak jsou uvedeny v ustanovení o usnesení dle ust. § 134 trestního řádu, který lze pro tento případ užít podpůrně. Z povahy rozhodnutí se samozřejmě z uvedených obecných náležitostí nepoužije ustanovení o poučení o opravném prostředku. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí splňovat obsahové a formální náležitosti.

Vzhledem k tomu, jak podstatným zásahem do základních lidských práv a svobod dle čl. 13 Listiny odposlech a záznam telekomunikačního provozu je, musí existovat přísné podmínky, aby byl příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu perfektní a nedocházelo k jeho svévolnému zneužívání. Náležitosti příkazu nevyplývají jen ze samotných ustanovení trestního řádu, ale rovněž je ve velké míře dotváří soudy v rámci své rozhodovací praxe. Hlavním problémem je, že na nedostatky úpravy v oblasti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se zpravidla naráží až při konkrétních

---

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1207. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 1995, sp. zn. Tzn 24/95, [R 23/1996 tr.] publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 3/1996.

řízení a soudy je vyhodnocují a odstraňují až ex post, tudíž jsou předtím vydané odposlechy citelným zásahem do základních lidských práv podle čl. 13 Listiny.

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být dostatečně odůvodněn, v případě vedení trestního řízení pro trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, také včetně konkrétního odkazu na tuto mezinárodní smlouvu. Po obsahové stránce musí být v příkazu uvedeny uživatelská adresa či zařízení, totožnost osoby, je-li známá, a doba, po kterou bude odposlech prováděn nepřesahující čtyři měsíce, a samozřejmě nezbytné odůvodnění. Co se týče totožnosti osoby, pokud je známá, měla by být identifikovatelná na základě uvedení jména, příjmení, adresy bydliště, případně též uvedením zaměstnání a dalších údajů, které by pomohly ji co nejvíce specifikovat. Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 4 Pzo 10/2015-30, ve kterém zkoumal namítanou nezákonnost prováděných odposlechů soudu nižšího stupně, uvádí, co vše by mělo být součástí výroku a odůvodnění příkazu, aby byl zákonný. Mimo výše uvedené konstatuje, že v příkazu musí být označený i příslušný druh telekomunikačního provozu, který má být odposloucháván a specifikuje, že odposlouchávaná uživatelská adresa či zařízení by měla být označena včetně telefonního čísla. Odůvodnění pak musí obsahovat konkrétní skutkové okolnosti, které odůvodňují vydání příkazu, včetně doby trvání odposlechu a záznamu. Důležitou náležitostí je uvedení účelu a důvodů, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo proč by bylo jeho dosažení podstatně ztíženo.⁶⁹

Vzhledem k výše uvedenému nemůže být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jen z jakýchsi preventivních důvodů. To znamená, že nelze nasadit odposlech osoby za účelem, že by se teprve zjistilo, zdali páchá nějakou trestnou činnost. V návaznosti na ustanovení § 88, odst. 1 trestního řádu existence podezření, že je páchána trestná činnost, a nařízení odposlechu by mohlo vést k jejímu rozkrytí, je minimálním požadavkem na vydání příkazu k odposlechu. Součástí odůvodnění tedy musí být vždy odkaz na konkrétní ustanovení trestního zákoníku či vyhlášené mezinárodní smlouvy. Na tento problém rozšířený mezi orgány činnými v trestním řízení poukázal Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 4 Pzo 14/2016: „*Není totiž přípustné, aby teprve na*

---

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 4 Pzo 10/2015-30, [NS 526/2016], publikované na www.nsoud.cz pod sp. zn. NS 526/2016.

*základě a prostřednictvím povoleného odposlechu byly získávány informace o tom, zda se odposlouchávaná osoba dopustila protiprávního jednání. Takový poznatek musí vydání příkazu k odposlechu předcházet, přičemž je třeba, aby byl validní, což znamená, že musí pocházet ze spolehlivého zdroje a musí být dostatečně přesvědčivý.*⁷⁰

V praxi se často stávalo, že nedostatky příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu byly důsledkem toho, že předseda senátu či soudce v odůvodnění příkazu pouze opsali důvody k jeho vydání, které mu předložil státní zástupce či policejní orgán, a dále je nezkoumali, a tudíž nemohl správně vyhodnotit, je-li vydání příkazu v souladu se zákonem. To vedlo nejednou k napadení takto vydaného příkazu.

Ráda bych se opět vrátila a věnovala se trestní kauze obžalovaného D. R., která je stále v současné době živá a asi nejvíce medializovaná a sledovaná. V následujícím textu bych zmínila klíčová rozhodnutí Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu České republiky, která se zabývala zákonností vydaných příkazů k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Jak již bylo napsáno v předešlé podkapitole, Vrchní soud v Praze se ve svém rozhodnutí sp. zn. 6 To 106/2015 zabýval námitkami, které obžalovaní vznesli v odvolání proti odsuzujícím rozsudkům Krajského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2015 sp. zn. 4 T 21/2013 a ze dne 23. 7. 2015 sp. zn. 4 T 5/2015-31598. Mimo již probranou námitku nepřislušnosti orgánů, které v přípravném řízení navrhly a vydaly příkazy k odposlechům a záznamům telekomunikačního provozu, je pro mou práci uvedené rozhodnutí důležité také z hlediska napadení samotné zákonnosti vydaných příkazů k odposlechu a prostorovým odposlechům dle ustanovení § 158d, odst. 3 trestního řádu.

Obžalovaní namítali, že provedené odposlechy byly jak z hlediska rozhodování místně nepřislušnými orgány, tak z hlediska nedostatečného odůvodnění v příkazech, nezákonné a nemohou být tedy použitelné jako důkaz v trestním řízení. V předmětných příkazech nebyly řádně odůvodněny sledované účely a z jakých důvodů by bylo jinak jejich dosažení podstatně ztíženo, ani doba jejich trvání. Vrchní soud v Praze se pak k namítaným procesním vadám řízení

---

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 11. 2016, sp. zn. 4 Pzo 14/2016, [NS 6656/2016], publikované na www.nsoud.cz pod sp. zn. NS 6656/2016.

vypravil následovně: „*Vrchní soud v Praze shledal u řízení, jež předcházelo vyhlášení napadených rozsudků, zásadní procesní vadu, kterou je nezákonnost odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu a sledování osob a věcí podle § 156d trestního řádu, a to s ohledem na nedostatečné odůvodnění příkazů podle § 88, odst. 2 a písemných žádostí podle § 158d, odst. 4 trestního řádu.*“⁷¹ Soud napadený odsuzující rozsudek zrušil a věc vrátil k novému projednání soudu prvního stupně.

Počátkem února roku 2017 podal proti pravomocnému usnesení Vrchního soudu v Praze ministr spravedlnosti Robert Pelikán stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněných k Nejvyššímu soudu. Podle jeho názoru obsaženého v tomto mimořádném opravném prostředku nebyl důvod pro vrácení věci k opětovnému projednání. Rozhodování Vrchního soudu v Praze bylo v rozporu jak s dosavadní rozhodovací praxí soudů obecně, tak i s dřívějšími rozhodnutími příslušného senátu, který věc posuzoval. K vyslovení nezákonnosti příkazů k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebyl dán žádný důvod, jelikož soud tyto příkazy vydává v rané fázi trestního řízení, kdy ještě nemůže z povahy věci disponovat všemi důkazy k jejich vydání. V tomto případě musí tedy postačovat dostatečné konkrétní indicie, které ale v daném případě státní zástupce uplatnil a soud vyhodnotil.⁷²

Celá společnost, laická i odborná, pak netrpělivě čekala na verdikt Nejvyššího soudu, od kterého se mimo jiné očekávalo, že vydá sjednocující výklad ohledně náležitostí, které musí splňovat příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, aby byl co nejvíce perfektní. Dne 7. června 2017 vydal Nejvyšší soud rozhodnutí pod sp. zn. 6 Tz 3/2017-II., ve kterém vyhověl stížnosti ministra spravedlnosti podané v neprospěch všech obviněných. Nejvyšší soud vyslovil, že výše uvedeným rozhodnutím Vrchní soud v Praze porušil zákon ve prospěch obviněných. Všechny příkazy k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydané Okresním soudem v Ústí nad Labem splňovaly náležitosti stanovené v § 88, odst. 1, 2 trestního řádu s výjimkou explicitního

---

⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015

⁷² Ministerstvo spravedlnosti. *Ministr spravedlnosti Robert Pelikán podal stížnost pro porušení zákona v neprospěch Davida Ratha a spol.* [online]. 2.2.2017, 1 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/ministr-spravedlnosti-robert-pelikan-podal-stiznost-pro-poruseni-zakona-v-neprospech-davida-ratha-a-spol.>

odůvodnění doby trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, tudíž byly vydané v souladu se zákonem. Pouze formální nedostatek spočívající v chybějícím stanovení doby, po kterou budou odposlechy prováděny, nemá vliv na vyslovení jejich nezákonnosti. V tomto případě byly důvody pro nařízení odposlechu „materiálně“ poznatelné z konkrétních skutkových okolností, které byly rozvedeny v odůvodněních příkazů.

Nejvyšší soud se ve svých závěrech opřel a tvrzení ministra spravedlnosti obsaženého v podané stížnosti, když vyslovil, že na prvotní úkony trestního řízení, které ve většině případů probíhají v terénu, nelze klást příliš formalizované nároky a postačí, když policejní orgán zachytí příslušné výstupy v úředním záznamu. Pro úplnost cituji část argumentu Nejvyššího soudu, kterým zdůvodňoval nesprávný postup soudu druhého stupně ve věci: *„Skutečnost, že převážná část odůvodnění příkazů vydaných Okresním soudem v Ústí nad Labem (v části popisující konkrétní skutkové okolnosti) kopírovala větší část odůvodnění návrhů státního zástupce na vydání příkazu, nemůže způsobovat jejich nezákonnost, jelikož podstatné je, že soud v rámci kontroly zákonnosti navrhovaného úkonu prověřil existenci materiálních důvodů pro jeho provedení, přičemž ani zákon ani ochrana práv obviněných nevyžaduje, aby nutně přepisoval návrh státního zástupce, s nímž se věcně ztotožní, nebo aby stejné závěry formuloval pokaždé stylisticky jinak, pokud mají oporu ve skutkových okolnostech prověřované trestné činnosti popsanych v odůvodnění jeho rozhodnutí.“*⁷³ Na rozdíl od Vrchního soudu v Praze se Nejvyšší soud neodchýlil od své dosavadní rozhodovací praxe a na tento fakt také v rozhodnutí poukázal a odkázal se na příslušná předešlá rozhodnutí.

Nejvyšší soud rozhodl tzv. akademickým výrokem podle ustanovení § 268, odst. 2 trestního řádu, který nemá vliv na právní moc rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, jelikož vyslovené porušení zákona bylo ve prospěch obviněného (§ 269, odst. 1 trestního řádu). Věc se tak znovu vrátila k rozhodování ke Krajskému soudu v Praze. Nejvyšší soud svým rozhodnutím sjednotil judikaturu pro futuro pro všechny budoucí podobné případy a následná rozhodnutí soudů, která budou

---

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. června 2017, sp. zn. 6 Tz 3/2017-II., [N 4156/2017], publikované na www.nsoud.cz, NS 4156/2017.

vydána, a nelze ho proto do budoucna opomíjet a nebrat na zřetel při dalším projednávání věci.⁷⁴

Shrnu-li všechny výše probrané poznatky a skutečnosti, vyplývá z toho, že s nadsázkou řečeno „pouze“ formální nedostatky v odůvodnění příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nezakládají jeho nezákonnost. Jak již bylo judikováno Nejvyšším soudem, vzhledem k používání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v raných fázích řízení, nelze očekávat od orgánů činných v trestním řízení, že budou mít k dispozici naprosto perfektní a přesvědčivé důkazy, jelikož to z povahy věci jednoduše ani není v prvotních fázích možné.

Závěrem celé této části zabývající se náležitostmi příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu také zůstává otázka, zdali by nebylo nanejvýš vhodné převzít přímo do textu příslušných ustanovení trestního řádu zmíněné požadavky na příkaz pocházející ze soudní judikatury, a co nejvíce tak specifikovat tyto požadavky kladené na perfektnost vydávaného příkazu. Do budoucna by tak bylo možné předejít nepřipustným zásahům do práv a oprávněných zájmů odposlouchávané osoby a rovněž námitkám podávaným v souvislosti s nedostatky příkazů nařizovaných odposlechů.⁷⁵

3.1.4 Použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení

V případě, že záznam telekomunikačního provozu splňuje všechny podmínky výše probrané a stanovené v § 88, může být užit jako důkaz v trestním řízení. Pokud má být odposlech a záznam telekomunikačního provozu použit jako důkaz, musí k němu být připojen protokol, ve kterém budou mimo obecných náležitostí uvedené údaje o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i označení orgánu, který předmětný záznam provedl. Obecnými náležitostmi jsou myšleny náležitosti podle ustanovení § 55 a § 56 trestního řádu upravující protokol. U ostatních záznamů, které nebudou užity jako důkaz v trestním řízení,

---

⁷⁴ Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 7. června 2017, *Nejvyšší soud vyhověl stížnosti ministra spravedlnosti podané v neprospěch bývalého hejtmána Davida Ratha a dalších spoluobviněných*. Publikovaná na http://www.nsoud.cz/judikaturans_new/ns_web.nsf/f069f297c2422c1bc12576ac0045940f/1e69f3a0fd90ea6c125813800386f72?OpenDocument

⁷⁵ TOMAN, Petr. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(5), s. 23.

má policejní orgán povinnost tyto záznamy označit, spolehlivě je uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným zneužitím, a do protokolu, založeném do spisu, uvést, kde jsou uloženy. Podstatnou náležitostí není jen doslovný přepis všech obsahů hovorů na provedeném záznamu do protokolu, ale postačí pouze uvedení údajů o čase jednotlivých proběhlých hovorů, číslech a osobách uživatelů účastnických stanic, jimiž jsou volající a volaný.⁷⁶ Pokud nejsou tyto zákonné podmínky splněny, nemůže být záznam o telekomunikačním provozu užit jako důkaz v řízení před soudem.

Nedostatek splnění formálních podmínek lze odstranit, a to i v řízení před soudem. Užívá se k tomu stejný způsob jako v případě odstranění formálních nedostatků protokolu sepsaném o jakémkoli jiném úkonu trestního řízení. Tento postup nelze považovat za nepřipustnou manipulaci se záznamy telekomunikačního provozu, tudíž nevyžaduje nutnost vrácení věci zpět státnímu zástupci k došetření.⁷⁷

Získané odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu mohou být použity i v jiné trestní věci, než je ta, pro kterou byly provedeny, ovšem za předpokladu splnění podmínky uvedené v prvním odstavci ust. § 88 trestního řádu, je-li vedeno trestní stíhání pro některý z trestných činů v něm uvedeným, nebo se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice dle pátého odstavce stejného ustanovení. Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu jsou proto použitelné jako důkaz proti obviněnému v trestní věci pouze v případě, že v průběhu trestního stíhání dojde k překvalifikování trestného činu na jiný úmyslný trestný čin splňující podmínky pro nařízení odposlechu, tj. horní hranice trestní sazby u trestu odnětí svobody převyšující osm let u zločinů uvedených v prvním odstavci § 88 trestního řádu, anebo na úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Pokud by došlo k překvalifikování na jiný méně závažný trestný čin, nelze získané odposlechy a záznamy použít v řízení jako důkaz proti obviněnému.⁷⁸

---

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1218. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. a Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2001, sp. zn. 4 To 3/01, [R 56/2001 tr.], publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 10/2001.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2001, sp. zn. 4 To 3/01, [R 56/2001 tr.], publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 10/2001.

⁷⁸ VANTUCH, Pavel. Kdy lze užit odposlech telekomunikačního provozu jako důkaz proti obviněnému. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2006, 2006(11-12), s. 48.

V případech, kdy by se orgány činné v trestním řízení odchylovaly z rámce těchto procesních předpisů, mělo by to za následek narušení ústavnosti vzhledem k řádnému výkonu spravedlnosti v demokratickém právním státě a znehodnocení samotného účelu trestního řízení.

3.1.5 Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Pokud nebyly v rámci odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, má policejní orgán povinnost po souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce získané záznamy neprodleně po uplynutí tří let od pravomocného skončení věci zničit. Ke zničení části záznamů však nemůže být přikročeno bezprostředně jen proto, že se jeví být nepoužitelnými pro trestní řízení, jelikož nelze dopředu předjímat obsah obhajoby, kterou obžalovaný uplatní ve fázi řízení před soudem a při využití mimořádných opravných prostředků.⁷⁹

Lhůta tří let funguje právě z důvodu možnosti podání mimořádného opravného prostředku, jímž je myšleno dovolání, stížnost pro porušení zákona či návrh na povolení obnovy řízení, jako jakýsi „polštář“. Pokud byl podán v takto stanovené lhůtě mimořádný opravný prostředek, vyrozumí se o tom policejní orgán, který teprve po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku nebo jiném pravomocném skončení věci, může pořízené záznamy o odposlechu zničit. Nelze v této fázi zničit záznamy o odposlechu, i kdyby tříletá lhůta uplynula. O zničení záznamu se vyhotovuje protokol, který policejní orgán zašle státnímu zástupci, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v případě řízení před soudem předsedovi senátu soudu prvního stupně, aby jej založili do spisu.

V případě datových nosičů (CD, diskety, magnetofonové pásky atd.), na kterých jsou záznamy uchovávány, provádí se jejich zničení smazáním, spálením či jiným možným způsobem jejich likvidace. Rovněž se musí zničit i přepisy těchto záznamů, nejčastěji metodou skartace.

---

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1212. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

3.2 Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu

Právní úprava řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu se nachází v hlavě dvacáté upravující zvláštní způsoby řízení, konkrétně v oddíle sedmém, trestního řádu. Úpravě tohoto typu řízení je věnován § 314§ až § 314n trestního řádu.

Vzhledem k tomu, že je odposlech a záznam telekomunikačního provozu výrazným zásahem do základních lidských práv podle čl. 13 Listiny, je potřeba poskytnout dotčené osobě účinný opravný prostředek, kterým se může bránit proti nezákonnosti nebo bezdůvodnosti odposlechu nebo zjišťování údajů o telekomunikačním provozu, jímž je právě zmíněný typ řízení.

Použití tohoto opravného prostředku je vázáno na informační povinnost orgánů činných v trestním řízení upravenou v ustanovení § 88, odst. 8, 9 trestního řádu v případě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a v § 88a, odst. 2,3 trestního řádu u zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. Na základě uvedených ustanovení má státní zástupce nebo policejní orgán, jejichž rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a po pravomocném skončení věci v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně, povinnost informovat osobu, je-li její totožnost známa, vůči které byl nařízen odposlech nebo zjištění údajů o telekomunikačním provozu, o nařízeném odposlechu či nařízeném zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. Tuto informaci podá státní zástupce, jehož rozhodnutím byla věc skončena, po právní moci rozhodnutí a po uplynutí lhůty k přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem bezodkladně (§ 174a trestního řádu). Policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty k přezkoumání stran státního zástupce (§ 174, odst. 2, písm. e)). Předseda senátu soudu prvního stupně bezodkladně po právní moci konečného rozhodnutí. Tento přístup je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, která navazuje na čl. 8 Úmluvy, podle nějž musí být odposlouchávaná osoba vždy, pokud je to možné a nepopíralo by to smysl tajného odposlechu, dodatečně seznámena s faktem, že byla její komunikace

odposlouchávána, a musí mít k dispozici opravný prostředek, jímž má možnost namítat nezákonnost nebo bezdůvodnost odposlechu.⁸⁰

Informace musí obsahovat označení soudu, který příkaz vydal, délku trvání odposlechu, datum jeho skončení a taktéž poučení o možnosti podat ve lhůtě šesti měsíců od doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Výjimkou z informační povinnosti výše uvedených orgánů činných v trestním řízení je případ, kdy se vede řízení o zločinu, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině, nebo pokud se na spáchání podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno, nebo pokud je proti osobě, již má být informace sdělena, vedeno trestní řízení, anebo pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení, včetně řízení uvedeného v odstavci šestém § 88 trestního řádu, nebo by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob (§ 88, odst. 9 trestního řádu).

Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu se zahajuje na návrh osoby uvedené ve zmíněném odstavci osmém § 88 trestního řádu a odstavci druhém § 88a trestního řádu. Věcně příslušný je Nejvyšší soud České republiky, který v neveřejném zasedání přezkoumá zákonnost napadených příkazů. Pokud v rámci přezkoumávání shledá, že byl příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu vydán nebo proveden v rozporu se zákonem, vysloví se usnesením o porušení zákona. V opačném případě, kdy neshledá, že by vydané a provedené příkazy byly nezákonné, vysloví se taktéž usnesením o tom, že zákon porušen nebyl. Proti oběma těmto rozhodnutí není přípustný žádný opravný prostředek.

Přezkumná činnost Nejvyššího soudu se v řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle ust. § 314l a násl.

---

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1214. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

trestního řádu omezuje pouze na posouzení zákonnosti vydaného příkazu. Není tedy v režii Nejvyššího soudu, aby se zabýval např. námitkou vztahující se k plnění povinností policejního orgánu, ani výhradám vůči hodnocení výsledků odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu směřujícím proti odůvodnění rozhodnutí soudu učiněného ve věci samé, či mu taktéž nepřísluší přezkoumávat zákonnost provedeného dokazování.⁸¹

3.3 Vztah mezi odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm dle § 88, 88a trestního řádu a sledováním osob a věcí dle § 158d trestního řádu

Sledováním osob a věcí dle ustanovení § 158d trestního řádu je myšleno získávání poznatků o osobách nebo o věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Sledování má několik forem a na základě toho rozlišujeme na jedné straně sledování, při kterém se poznatky získávají pořizováním obrazových, zvukových či jiných záznamů a na straně druhé sledování, kterým je zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství nebo je zjišťován obsah jiných písemností a záznamů za použití technických prostředků.⁸² Odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm řadíme mezi zajišťovací úkony, zatímco sledování osob a věcí do tzv. operativně pátracích prostředků.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm a sledování osob a věcí vykazují sice řadu společných rysů, avšak zčásti jsou i zcela rozdílné, proto je bez dalšího na místě pokusit se o jejich rozlišení. V první řadě je společným rysem všech těchto předmětných ustanovení to, že se jedná o úkony trestního řízení ve smyslu ustanovení § 12, odst. 10 trestního řádu. Ve všech případech je jejich účelem získání skutečností důležitých pro trestní řízení a při jejich provádění se předpokládá použití technických prostředků. Právnické a fyzické osoby vykonávající telekomunikační činnost jsou ve všech případech povinny poskytnout orgánům činným v trestním řízení potřebnou součinnost, a to na vlastní náklady. Součinnost spočívá v umožnění v určitých bodech připojení zařízení pro odposlech, záznam nebo předávání dat způsobem umožňující dálkový

---

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. 4 Pzo 2/2010, [T 1387], publikované v Souboru trestních rozhodnutí NS, 76/2011.

⁸² CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 271. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.

a nepřetržitý přístup podle ustanovení § 97, odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Společně mají také to, že mohou být prováděny utajeným způsobem a osoba, do jejichž práv má být těmito úkony zasaženo, může dát k provedení úkonu sama souhlas. Dále je třeba ve všech případech písemného povolení či nařízení, přičemž v případech odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a zjištění údajů o něm ho vydává soudce a v případě sledování osob a věcí státní zástupce. Ve všech případech podléhá komunikace obviněného s obhájcem zvláštní ochraně a takovéto záznamy musí být neprodleně zničeny a poznatky z nich nabyté nijak užity.⁸³

Na straně druhé vykazují tyto instituty jisté odlišnosti. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 trestního řádu je výhradním úkonem sloužícím ke zjišťování obsahu přepravovaných a zprostředkovaných zpráv, jež je předmětem telekomunikačního tajemství. Zjišťování údajů o telekomunikačním provozu je úkonem podle ustanovení § 88a trestního řádu. Sledování osob a věcí podle ustanovení § 158d trestního řádu slouží k získávání skutečností významných pro trestní řízení omezující se na poznatky o osobách a věcech. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze užít v případě trestního stíhání u zákonem vymezených úmyslných trestných činů, naproti tomu sledování osob a věcí bez rozdílu na všechny úmyslné trestné činy. Z časového hlediska mají odposlech a záznam telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí společně to, že probíhají směrem od současnosti do budoucnosti, naproti tomu zjišťování údajů o telekomunikačním provozu probíhá směrem do minulosti.⁸⁴

Jako další rozdíl mezi odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm je možno uvést, že v případě sledování osob a věcí je potřeba umístit technické zařízení přímo do prostoru (ve smyslu obydlí), což je zásahem nejen do telekomunikačního tajemství a soukromí, ale také do práva na ochranu obydlí podle čl. 12 Listiny. Z tohoto vyplývá obecné označení operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí jako tzv. prostorových odposlechů.

---

⁸³ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 369-370. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

⁸⁴ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 370. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

Na základě výše popsaných shodných a rozdílných znaků je možno vyvodit, že zajišťovací úkony, jimiž jsou odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjištění údajů o něm, jsou k operativně pátracímu prostředku sledování osob a věcí v poměru speciality. Znamená to tedy, že v případě sledování pohybu a jednání určité osoby nebo věci směrem do budoucnosti s předem neznámým výsledkem poznatků a jejich charakteru, bude v okamžiku, kdy vznikne podnět k provedení některého ze zmíněných zajišťovacích úkonů, nutné rozhodnout o nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Účelu těchto zajišťovacích úkonů na základě vzniklého podnětu k jejich provedení, tedy nelze dosáhnout pokračováním ve sledování. To ovšem nezakládá ukončení samotného sledování jako celku, ale je v něm možno pokračovat pouze za splnění zákonných mezí.⁸⁵

---

⁸⁵ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 371. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

4 Zjišťování údajů o pořizování záznamů telekomunikačního provozu

Příbuzným institutem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jak již bylo zmíněno, je zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. Institut zjišťování údajů o telekomunikačním provozu byl do trestního řádu vložen jako reakce na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 502/2000, IV. ÚS 536/2000 a IV. ÚS 78/2001, ve kterých Ústavní soud vyslovil, že čl. 13 Listiny nezakládá pouze ochranu tajemství vlastního obsahu zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením, ale i dalších údajů evidovaných při registraci telekomunikačního provozu ve vztahu ke konkrétním osobám (tj. provozní a lokalizační údaje).⁸⁶ Je tedy potřeba, aby úroveň zákonných výjimek zásahu do těchto práv byla v zásadě srovnatelná jako u samotného odposlechu dle § 88 trestního řádu.⁸⁷

V předešlé kapitole byl již vysvětlen základní rozdíl mezi odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu a zjišťováním údajů o něm. Z časového hlediska se zjištění údajů o telekomunikačním provozu vztahuje k již v minulosti uskutečněnému telekomunikačnímu provozu. Nevztahuje se na samotný obsah přenášené komunikace, jako je tomu v případě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, ale pouze na související údaje.

Stejně jako v případě odposlechu a záznamu není nikde v trestním řádu přímo vysvětleno, co je vlastně obsahem zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. Vymezení pojmu je opět ponecháno zákonu o elektronických komunikacích. Při zjišťování údajů o telekomunikačním provozu se využívají provozní a lokalizační údaje, kterými jsou zejména údaje vedoucí k dohledání a identifikaci zdroje a adresáta komunikace, údaje vedoucí ke zjištění data, času, způsobu a trvání komunikace.⁸⁸

Údaje, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství a vztahuje se na ně zmíněná ochrana osobních a zprostředkovacích dat, jsou zejména osoba volajícího a volané číslo, použitá služba, datum, čas, doba trvání komunikace a

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1224. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁸⁷ FENYK, Jaroslav, Tomáš GRÍVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 318. ISBN 978-80-7478-750-8.

⁸⁸ § 97, odst. 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

místo připojení,⁸⁹ dále také identifikační číslo telekomunikačního zařízení (IMEI), číslo SIM karty, geolokace telekomunikačního zařízení a jiné.⁹⁰

4.1 Právní úprava zjišťování údajů o telekomunikačním provozu dle ustanovení § 88a trestního řádu

Své místo má institut zjišťování údajů o telekomunikačním provozu v ustanovení § 88a trestního řádu, který čítá dohromady čtyři odstavce. Struktura právní úpravy je do jisté míry dosti podobná úpravě odposlechu podle § 88 trestního řádu. Využití ustanovení § 88a trestního řádu lze opět za podmínky získání skutečností důležitých pro trestní řízení, které jsou potřeba dokazovat ve smyslu ustanovení § 89, odst. 1 trestního řádu,⁹¹ a za splnění dalších zákonných podmínek.

Údaje o telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství a nebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, lze pro účely trestního řízení zjistit, pokud je vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby minimálně tři roky, pro taxativně vymezené trestné činy: porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku), podvodu (§ 209 trestního zákoníku), neoprávněnému přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230 trestního zákoníku), opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku), nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), šíření poplašné zprávy (§ 357 trestního zákoníku), podněcování k trestnému činu (§ 364 trestního zákoníku), schvalování trestného činu (§ 365 trestního zákoníku), anebo je-li vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.⁹²

Zjistit údaje o telekomunikačním provozu mohou orgány činné v trestním řízení pouze za předpokladu, že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak, nebo

---

⁸⁹ MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999, s. 368. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

⁹⁰ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 240. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁹¹ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 241. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁹² § 88a, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

bylo-li by jeho dosažení podstatně ztížené. Z toho vyplývá stejně jako u odposlechu, že orgány činné v trestním řízení musí respektovat zásadu proporcionality a zásadu subsidiarity při zásahu do ústavně zaručených práv.

Za splnění uvedených zákonných podmínek, je v řízení před soudem předseda senátu a v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce oprávněn nařídit vydání údajů o telekomunikačním provozu. V přípravném řízení nařizuje soudce jejich vydání státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí mít stejné náležitosti jako je tomu u příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Musí být tedy vydán písemně a náležitě odůvodněn, a to včetně odkazu na konkrétní vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že je vedeno trestní řízení pro trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje. Je-li známa totožnost uživatele telekomunikačního zařízení, uvede se taktéž totožnost této osoby.⁹³ Osobou uživatele se rozumí ta osoba, již je uvedená služba poskytnuta oprávněně.⁹⁴ „*Oprávněným uživatelem ve výše uvedeném smyslu je může být účastník telekomunikační služby – držitel telekomunikačního zařízení, který je s jejím poskytovatelem ve smluvním vztahu, případně jiná osoba, které je telekomunikační služba poskytnuta s výslovným nebo alespoň konkludentním souhlasem účastníka telekomunikační služby – držitele telekomunikačního zařízení.*“⁹⁵

Práva na ochranu soukromí se tedy nemůže domáhat ten, kdo se nezákonně zmocní telekomunikačního zařízení patřícímu oprávněnému uživateli. Tato osoba totiž není vůbec považována za oprávněného uživatele telekomunikačního zařízení, a proto ani není třeba jejího souhlasu o uskutečnění telekomunikačního provozu ve smyslu ustanovení § 88a, odst. 4 trestního řádu.⁹⁶

Existuje však případ, kdy se účastníkem telekomunikačního provozu může stát osoba odlišná od pachatele a to tím, že si například zakoupí telekomunikační zařízení od obchodníka, který jej získal od pachatele. To se stává třeba v případech výkupu zboží ze zastaváren. V tomto případě vyslovil Nejvyšší soud názor, že by se souhlas o uskutečnění telekomunikačního provozu požadoval od původního

---

⁹³ § 88a, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁹⁴ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 241. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 4 Tz 36/2002-I. [NS 4193/2002], publikovaný v Souboru trestních rozhodnutí NS, Svazek 17/2002.

⁹⁶ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 241. ISBN 978-80-7380-677-4.

oprávněného uživatele telekomunikačních služeb, nikoliv po osobě, která jej zakoupila od obchodníka, a to i v případě, že by jej nabyla v dobré víře. Souhlas původního uživatele telekomunikačních služeb by postačoval k tomu, aby poskytovatel telekomunikačních služeb byl povinen poskytnout orgánům činným v trestním řízení příslušné údaje.⁹⁷

Příkaz je svou povahou rozhodnutí *sui generis*, tedy rozhodnutím svého druhu. Mimo obecných náležitostí upravených v § 134 trestního řádu, musí být v obsahu příkazu ke zjištění údajů uloženo sdělení konkrétních údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu. To se provede odkazem na příslušné ustanovení zákona o elektronických komunikacích, zejména na ustanovení § 97, odst. 3, 4. Dále, pokud je známa totožnost, údaje o osobě, konkrétním uživateli veřejně dostupné služby elektronických komunikací, ohledně níž mají být konkrétní skutečnosti sděleny. Nemělo by chybět uvedení účelu zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, zejména ve formě údajů o trestném činu, pro který je vedeno řízení nebo bylo zahájeno trestní stíhání. Příkaz by měl taktéž obsahovat i zmínku o tom, jakým způsobem mají být požadované údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu sděleny soudu nebo státnímu zástupci ve stadiu přípravného řízení. Způsobem je v tom případě myšlena forma sdělení, tedy listinná podoba, způsob umožňující dálkový a nepřetržitý přístup k vyžadování informací z databáze účastníků veřejně dostupné služby elektronických komunikací atd.⁹⁸

Příkazu podle ust. § 88a, odst. 1 trestního řádu není třeba, pokud dá uživatel telekomunikačního zařízení, ke kterému se mají údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu vztahovat, souhlas k poskytnutí těchto údajů.⁹⁹ Zde souhlas uživatele telekomunikačního zařízení nahrazuje příkaz předsedy senátu nebo soudce a v tomto případě může zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu vyžádat příslušný orgán činný v trestním řízení, jímž je v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán a v řízení před soudem

---

⁹⁷ Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství k problematice způsobu zjišťování údajů z telekomunikačního provozu, zejména ke způsobu zjišťování místa pohybu a totožnosti pachatele trestného činu prostřednictvím údajů z mobilního telefonu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. Vs NSZ 25/2002, SL 728/20002, publikované ve Sbírce výkladových stanovisek nejvyššího státního zastupitelství 25/2002.

⁹⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1232-1233. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁹⁹ § 88a, odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

předseda senátu. Vyžádání orgánů činných v trestním řízení má podobu opatření, které musí splňovat obdobné náležitosti jako příkaz, a navíc se v něm uvede, že uživatel veřejně dostupné služby elektronických komunikací dal k vydání údajů souhlas. Tento souhlas je dán písemně a připojí se k opatření o vyžádání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu. V tomto případě by nepostačoval pouhý úřední záznam, jelikož opatření je třeba zaslat fyzické nebo právnické osobě, která v posuzovaném případě vykonává telekomunikační činnost.¹⁰⁰

Informační povinnost orgánů činných v trestním řízení je upravena v odst. 2 § 88a trestního řádu. Informační povinnost se váže na možnost použití opravného prostředku, jak bylo popsáno v kapitole 3.2 této práce zabývající se obecně řízením o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu. Státní zástupce nebo policejní orgán, jejichž rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci, informují o nařízeném zjišťování údajů o telekomunikačním provozu osobu oprávněného uživatele telekomunikačního zařízení, je-li její totožnost známa. Informace je ze strany orgánů činných v trestním řízení podána bezodkladně. Poskytnutá informace musí obsahovat označení soudu, který vydal příkaz ke zjištění údajů a dobu, které se vydaný příkaz týkal. Vzhledem ke zmíněné možnosti podat opravný prostředek, musí informace taktéž obsahovat poučení o právu podat tento opravný prostředek ve lhůtě šesti měsíců od dne jejího doručení.¹⁰¹

Výjimkou z informační povinnosti je zde stejně jako v případě § 88, odst. 9 trestního řádu případ, kdy je vedeno řízení o zločinu, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestné činu účasti na organizované zločinecké skupině, nebo pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vtahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno, nebo pokud je proti osobě, jíž má být informace sdělena, vedeno trestní řízení a

---

¹⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 1234-1235. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

¹⁰¹ § 88a, odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

poskytnutí takovéto informace by mohl být zmařen účel trestního řízení, nebo by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.¹⁰²

---

¹⁰² § 88a, odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

5 Kontrola použití zjišťovacích úkonů

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm je výrazným zásahem do ústavně garantovaných základních lidských práv a svobod, proto je z hlediska šetření podstaty těchto práv důležité, aby nedocházelo k neoprávněným zásahům do nich ze strany orgánů činných v trestním řízení. Pro tyto účely je nezbytné, aby existovaly nástroje účinné kontroly tohoto zajišťovacího úkonu. Kontrola je nutná jako ochrana i vzhledem k možnosti zbytečného nadužívání tohoto institutu.

Pomineme-li soudní kontrolu podle ustanovení § 314l a násl. trestního řádu, v rámci kterých soudy přezkoumávají zákonnost a důvodnost vydaných příkazů k odposlechu, existuje v České republice ještě specifický kontrolní orgán, zřízený dle zvláštního právního předpisu.

Orgánem kontroly, který dohlíží na to, aby byl zásah do základních lidských práv a svobod co nejmenší, je Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, která za tímto účelem zřídila speciální kontrolní orgán – Stálou komisi Poslanecké sněmovny pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací (dále jen „Komise“). Členové Komise jsou vybráni Poslaneckou sněmovnou z řad poslanců. Zákonem však již není upraven jejich počet. Určení počtu poslanců se ponechává Poslanecké sněmovně. Z tohoto vyplývá, že neexistencí ustanovení neomezující počet členů Komise, je umožněno stanovit takový počet členů kontrolního orgánu, aby v něm byly zastoupeny všechny politické strany.¹⁰³

Právní úpravu Komise nalezneme v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o Policii ČR“), konkrétně v ustanovení § 98, nazvaném „Kontrola použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací“. Kontrola je Komisí prováděna v příslušných útvech policie a po předchozím vyrozumění ministra. Ministrem podle ustanovení § 4, odst. 2 zákona o Policii ČR je myšlen ministr vnitra a příslušné Ministerstvo vnitra. Kontrolní činnost spočívá v tom, že nejméně dvakrát ročně překládá ministr kontrolnímu orgánu zprávu o použití výše uvedených prostředků, a dále na žádost kontrolního orgánu informace o použití

---

¹⁰³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 379. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5.

těchto prostředků. Tímto postupem není dotčeno právo kontrolního orgánu požadovat informace a účast na jednání kontrolního orgánu od jiných osob. Ministr dále předkládá jednou ročně analýzu použití úkonů vlády, příslušnému výboru Poslanecké sněmovny a kontrolnímu orgánu.¹⁰⁴

Dle ustanovení § 98, odst. 4 zákona o Policii ČR se na postup podle tohoto ustanovení nepoužije kontrolní řád. Jde o výjimku z působnosti zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), který se jinak vztahuje na jakýkoliv „*postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů a právnických nebo fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „kontrolní orgán“), při kontrole činnosti orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů, právnických a fyzických osob (dále jen „kontrolovaná osoba“).*¹⁰⁵ Samotný postup kontrol prováděných Komisí tedy není v zákoně nijak blíže upraven.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ § 98, odst. 2, 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

¹⁰⁵ § 1, odst. 1 zákona č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád).

¹⁰⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 379. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5.

6 Pořizování soukromých záznamů hovorů

Právní úprava pořizování záznamů podle trestního řádu je vcelku komplexní a stanovuje podrobněji pravidla, kterými se musí orgány činné v trestním řízení při pořizování těchto záznamů řídit. Naproti tomu, pokud jde o případy, kdy jsou záznamy pořizovány soukromě osobami odlišnými od orgánů činných v trestním řízení, v českém právním řádu v podstatě absentuje explicitní zákonná úprava. Z hlediska použití takového záznamu jako důkazu v trestním či jiném řízení, není tedy jasné, za jakých okolností je možné k použití takto získaného důkazu, který je v určitých případech klíčový, přistoupit.¹⁰⁷

Zásah do ústavně zaručeného práva na soukromí dle čl. 7, čl. 10, odst. 2 a čl. 13 Listiny, je dále rozvinutý v soukromoprávním předpisu, jímž je zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (dále jen „*občanský zákoník*“). V ustanovení § 86 občanského zákoníku je stanoveno, že „*nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.*“¹⁰⁸ Takového svolení není potřeba, pokud má být obrazový či zvukový záznam použit k ochraně jiného práva nebo právem chráněných zájmů jiných osob, nebo pokud jsou tyto záznamy pořizovány či použity na základě zákona k úředním účelům nebo v případech, kdy někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.¹⁰⁹

Pro potřeby této kapitoly se omezím pouze na pořizování zvukových záznamů. Pořizovat soukromý zvukový záznam, či jinak soukromý záznam hovoru, lze pouze se souhlasem dotčené osoby. Bez jejího souhlasu pouze za předpokladu existence zákonné licence. Na základě zákonné úřední licence může být pořízen zvukový záznam pro účely výkonu státní moci, dále je možné na základě zpravodajské licence pořizovat zvukové záznamy pro filmové, rozhlasové a

---

¹⁰⁷ ZAORALOVÁ, Petra. Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(11), s. 28-32.

¹⁰⁸ § 86 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰⁹ § 87, odst. 1, 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

televizní zpravodajství, a v neposlední řadě lze zvukový záznam použít pro vědecké a umělecké účely.¹¹⁰

O použití pořízeného soukromého záznamu hovoru jako důkazu v soudním řízení se historicky vedly spory, a i judikatura českých soudů se v tomto směru značně rozcházela. Podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) mohou jako důkaz sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména je to výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské či exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Způsob provedení důkazů je předepsán, a pokud tomu tak není, určí jej soud.¹¹¹

V trestním řízení upravuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu trestní řád, naproti tomu občanskoprávní předpisy nic podobného nestanovují. Posouzením legality pořizování soukromých záznamů hovorů se zabýval například Ústavní soud, který vyslovil „*jestliže soudy připustily provedení důkazu přečtením záznamu telefonických hovorů proti výslovnému nesouhlasu jednoho z účastníků hovoru, došlo tím k zásahu do jeho základního práva na ochranu tajemství zprávy podávané telefonem podle čl. 13 Listiny – a důsledně vzato i do základního lidského práva na spravedlivý proces podle č. 36 Listiny – a důkaz jako takový je třeba považovat za nepřipustný.*“¹¹² Z toho vyplývá, že použití záznamu telefonického hovoru fyzických osob je záznam projevů osobní povahy hovořících osob, a proto může být takový záznam použit jako důkaz v občanském soudním řízení zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem předmětného hovoru.¹¹³

Podle tohoto nálezu Ústavního soudu nebyla vyslovena samotná nezákonnost pořízení soukromého záznamu hovoru a jeho užití jako důkazu v občanském soudním řízení. Důkaz tím záznamem je možné provést, avšak vždy s výslovným souhlasem dotčené fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru.

---

¹¹⁰ Právní rozbor: Legalita monitorování fyzických osob a pořizování jejich obrazových a zvukových záznamů. *Odposlechy.com: Speciální technika a služby* [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.odposlechy.com/pravni-rozbor>.

¹¹¹ § 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

¹¹² Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05, [SR 1/2007 s. 7], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS, 42/2006.

¹¹³ Tamtéž.

Na zmíněný nález Ústavního soudu navazoval při svém rozhodování také Nejvyšší soud, který vycházel mimo jiné z předpokladu obecného povědomí ve společnosti, že telefonáty mohou být technickou cestou zaznamenávány, a to např. hlasitým odposlechem či samotným nahráváním hovorů. Z tohoto lze dovodit, že účastníci hovoru jsou do jisté míry srozuměni s možností pořízení takového záznamu hovoru a pro tento případ s tím konkludentně souhlasí, neprojeví-li výslovný nesouhlas. Konkludentní souhlas s možným pořízením zvukového záznamu telefonátu je dovozen z případu, kdy volající dává podnět ke komunikaci s volaným, a tím pádem zároveň takovým telefonátem vstupuje do soukromí volaného.¹¹⁴

Každý z nás se jistě několikrát ve svém životě setkal v různé podobě s větou „*Váš hovor bude monitorován.*“, u které se společností ohánějí zejména tím, že je to v rámci zkvalitňování služeb. Nicméně je dobré mít na paměti, že pokud nás, většinou automaty, při tomto hovoru nevyzvou přímo k potvrzení či odmítnutí nahrávání hovoru, pokračováním v hovoru s tímto pořízením záznamu konkludentně souhlasíme. Ve spojitosti s tímto můžeme někdy počítat s tím, že náš telefonát by mohl být v případě soudního řízení použit jako důkaz svědčící proti nám.

---

¹¹⁴ Srov. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05, [SR 1/2007 s. 7], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS, 42/2006 a Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4172/2007, [C 6549], publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek NS, 8/2009.

7 Úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle Slovenské právní úpravy

Vzhledem ke společné historii se slovenskými sousedy by se mohlo na první pohled zdát, že i právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu České a Slovenské republiky by mohla být shodná, a přeci tomu tak není. Ačkoliv do jisté míry zde najdeme mnoho společných znaků, na druhé straně však existují i značné odlišnosti v české a slovenské právní úpravě tohoto institutu. Za společný znak můžeme považovat zejména úpravu procesních postupů orgánů činných v trestním řízení při nařizování odposlechu a záznamu. Stejně tak jsou obě úpravy obsaženy explicitně v trestním řádu. V případě Slovenské republiky se jedná o zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok (dále jen „*trestný poriadok*“).¹¹⁵

Slovenský právní řád na rozdíl od toho českého zná a přímo upravuje používání odposlechu podle jiného zákona, než je trestný poriadok. Speciální právní úpravu nalezneme v zákoně č. 166/2003 Z.z., zákon o ochrane súkromia před neoprávněným požitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) (dále jen „*zákon o ochrane pred odpočúvaním*“). Tento zákon upravuje podmínky, za kterých lze použít informačně-technických prostředků bez předchozího souhlasu osoby, do jejíhož soukromí státní orgán při použití informačně-technického prostředku zasahuje. Rovněž hned v § 1, odst. 2 zákona o ochrane před odpočíváním je stanovena specialita ve znění, že se tento zákon nevztahuje na používání informačně-technických prostředků v trestním řízení podle zvláštního zákona, trestného poriadku.¹¹⁶

V této práci se dále zaměřím na právní úpravu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle trestného poriadku.

7.1 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Právní úpravu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nalezneme ve slovenském právním řádu ve zmíněném trestném poriadku, konkrétně v hlavě páté, upravující zabezpečování informací, v ustanovení § 115

---

¹¹⁵ Pozn.: zkratka „Z.z.“ je označení oficiální Zbierky zákonov Slovenskej republiky.

¹¹⁶ § 1, odst. 1, 2 zákona č. 166/2003 Z.z., zákon o ochrane súkromia před neoprávněným požitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním).

nazvaném „Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky“. Toto ustanovení čítá celkem jedenáct odstavců.

Stejně tak jako v české úpravě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nenalezneme přímo v trestním řádu vymezení pojmů spojených s odposlechem, tak i v té slovenské vychází pojem telekomunikačního provozu ze speciálního zákona, jímž je zákon č. 351/201 Z.z., o elektronických komunikáciách (dále jen „*zákon o elektronických komunikáciách*“). Pojem telekomunikačního provozu ve smyslu zákona o elektronických komunikáciách je přenos signálu prostřednictvím telekomunikačního zařízení, kterým je technické zařízení na vysílání, přenos, směrování, příjem, přepojení nebo zpracování signálů šířených prostřednictvím vedení, rádiovými, optickými či jinými elektromagnetickými prostředky.¹¹⁷

Zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství, a vedle toho i obsahové a provozní údaje přenášené prostřednictvím počítačového systému, se provádí taktéž prostřednictvím institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu upraveného v ustanovení § 115 trestného poriadku.¹¹⁸

7.1.1 Podmínky pro nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu lze vydat podle ustanovení § 115, odst. 1 trestného poriadku v případě, že se vede trestní řízení o zločinu. Již zde jde o rozdíl oproti české právní úpravě, jelikož dle zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon (dále jen „*trestný zákon*“), je stanovena horní hranice trestu odnětí svobody u zločinů převyšující pět let.¹¹⁹ Z toho vyplývá, že dle slovenské úpravy je možné použít odposlech a záznam telekomunikačního provozu pro širší okruh trestných činů, než je tomu podle české úpravy.

Dále je v prvním odstavci § 115 trestného poriadku taxativně vymezený okruh trestných činů, stejně tak jako v trestním řádu. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze nařídit, pokud je vedeno trestní řízení pro korupci,

---

¹¹⁷ § 4, odst. 1 zákona č. 351/2011 Z.z., o elektronických komunikáciách, v znení neskorších predpisov.

¹¹⁸ KORGÓ, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2017, s. 225. ISBN 978-80-7380-650-7.

¹¹⁹ § 11, odst. 1 zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, v znení neskorších predpisov

trestné činy extrémismu, trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele, trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, nebo taktéž jako v českém trestním řádu pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může být vydán za předpokladu, že jím budou zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení a sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo.¹²⁰

Odstavec první taktéž stejně jako v případě České republiky stanovuje nepřipustnost použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v případě, kdy obviněný komunikuje se svým obhájcem. Informace získané v této souvislosti není možné použít pro účely trestního řízení a tento záznam musí být předepsaným způsobem bezodkladně zničen. Navíc ovšem nalezneme přímo v textu ustanovení trestného poriadku negativní vymezení případů, na které se výjimka z odposlechu nevztahuje, že informace pořízené ve věci, ve které advokát nezastupuje obviněného jako obhájce se toto omezení nevztahuje. Tato věta v českém právním řádu absentuje, ačkoliv její význam byl dovozen judikaturou českých soudů, jak bylo v této práci také zmíněno.

Se souhlasem uživatele odposlouchávaného nebo zaznamenávaného telekomunikačního zařízení může v trestním řízení pro jiný úmyslný trestný čin, než který je uvedený v odst. 1 § 115 trestného poriadku, vydat příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu předseda senátu, před zahájením trestního stíhání nebo v přípravném řízení soudce na návrh prokurátora (dále jen „*státní zástupce*“).¹²¹ § 115, odst. 5 trestného poriadku je v podstatě zrcadlovým ustanovením našeho § 88, odst. 5 trestního řádu. Ze slovenské úpravy tohoto ustanovení ovšem není nikterak patrné, zdali zákon dovoluje se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice použít odposlech i u méně závažnějších trestných činů, než které jsou vymezeny v odst. 1. Česká úprava je v tomto ohledu poněkud přísnější než ta slovenská, jelikož striktně vymezuje trestné činy, pro které je vedeno trestní řízení, kdežto slovenský trestný poriadok neobsahuje žádný takový taxativní výčet. Z pohledu ochrany práva na soukromí by se dalo říci, že česká

---

¹²⁰ § 115, odst. 1 zákona č. 301/2005 Z.z., o trestném poriadku, v znení neskorších predpisov.

¹²¹ § 115, odst. 5 zákona č. 301/2005 Z.z., o trestném poriadku, v znení neskorších predpisov.

právní úprava staví toto právo až za ochranu společnosti před nebezpečností vymezených trestných činů.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je svěřen příslušnému útvaru Policajného zboru Slovenské republiky (dále jen „*policejní sbor*“).

7.1.2 Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a jeho náležitosti

Procesní postupy orgánů činných v trestním řízení v případě použití a nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jak již bylo výše zmíněno, jsou do jisté míry totožné ve Slovenské i České republice.

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydává v řízení před soudem předseda senátu, v přípravném řízení před započítáním trestního stíhání soudce na návrh státního zástupce a před započítáním trestního stíhání a v přípravném řízení státní zástupce pouze v případě, kdy není odposlech spojen se vstupem do obydli a jde o věc, která nesnese odkladu.¹²² Slovenská právní úprava tedy připouští možnost použití odposlechu ještě předtím, než je zahájeno trestní stíhání, obdobně jako je tomu v České republice.

Příkaz musí i podle slovenské právní úpravy splňovat dané zákonné podmínky. Musí být vydán písemně a obsahovat odůvodnění skutkových okolností zvláště pro každou účastnickou stanici nebo zařízení. V příkazu musí být uvedena účastnická stanice nebo zařízení a rovněž dostatečně určena osoba, které se předmětný odposlech a záznam týká, je-li její totožnost známá. Nesmí chybět ani doba, po kterou bude odposlech a záznam prováděn, která nesmí překročit šest měsíců. Tuto dobu může v přípravném řízení prodloužit na návrh státního zástupce soudce vždy nejvýše na dobu dvou měsíců a může tak činit opakovaně.¹²³ Doba, po kterou může být odposlech prováděn, je o celé dva měsíce delší než podle trestního řádu České republiky.

Stejný procesní postup v obou právních úpravách nalezneme i u průběžné kontroly trvajících odposlechu. Dle trestního poriadku je policista či příslušný útvar policejního sboru povinen v průběhu trvání odposlechu a záznamu

---

¹²² KORGÓ, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2017, s. 227. ISBN 978-80-7380-650-7.

¹²³ § 115, odst. 3 zákona č. č. 301/2005 Z.z., o trestém poriadku, v znení neskorších predpisov.

telekomunikačního provozu neustále zkoumat, zdali trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. V případě, že tyto důvody již pominuly, je nutné odposlech a záznam ukončit, a to i před uplynutím lhůty, na kterou byl stanoven. O této skutečnosti je policista nebo útvar policejního sboru povinen bezodkladně informovat toho, kdo příkaz k odposlechu a záznamu vydal a v přípravném řízení též státnímu zástupci.¹²⁴

7.1.3 Použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu může sloužit jako důkaz v trestním řízení ve smyslu ustanovení § 115, odst. 6 trestného poriadku až po skončení odposlechu a záznamu. Jako důkaz může sloužit pouze takový záznam, který je již ukončen a u kterého byl vyhotoven i příslušný přepis.¹²⁵

Pro důkazní potřeby je třeba k záznamu připojit, pokud to vyhotovený záznam umožňuje, doslovný přepis záznamu, který vyhotovuje příslušník policejního sboru provádějící odposlech. Přepis je vyhotoven v rozsahu zjištěných skutečností významných pro trestní řízení a musí obsahovat údaje o místě, čase, orgánu, který záznam vyhotovil, a zákonnosti provedeného odposlechu. V případě, že byl tento přepis vyhotoven v přípravném řízení, může předseda senátu nařídit jeho doplnění, které taktéž vyhotovuje policejní sbor. Záznam se uchovává ve spise na vhodných elektronických nosičích, jejichž kopie si může vyžádat státní zástupce, obviněný či jeho obhájce. Přepis zakládáný do spisu nepodléhá utajení. Pouze v případě, že doslovný přepis záznamu obsahuje utajené skutečnosti, utajují se podle předpisů o ochraně utajovaných skutečností. Po skončení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu si může obviněný nebo obhájce na vlastní náklady pořídit přepis záznamu telekomunikačního provozu v rozsahu, v jakém to uznají za vhodné.¹²⁶ Tato možnost posiluje na Slovensku zásadu práva obviněného na obhajobu, podle které má obviněný právo znát všechny důkazy proti němu uvedené a patřičně se tak hájit a také tzv. zásadu rovnosti zbraní.

Pokud to odůvodňují okolnosti případu, je možné v přípravném řízení předložit záznam telekomunikačního provozu i bez přepisu tohoto záznamu.

¹²⁴ § 115, odst. 4 zákona č. č. 301/2005 Z.z., o trestném poriadku, v znení neskorších predpisov.

¹²⁵ ČENTÉŠ, Jozef. *Odpočúvanie, procesnoprávne a hmotnoprávne aspekty*. Bratislava: C.H. Beck, 2013, s. 125. ISBN 978-80-8960-309-1.

¹²⁶ § 115, odst. 6 zákona č. č. 301/2005 Z.z., o trestném poriadku, v znení neskorších predpisov.

Z průvodní zprávy však musí vyplývat údaje o místě, času, orgánu, který záznam provedl, a zákonnosti provedeného odposlechu, stejně tak i o osobách, kterých se předmětný záznam telekomunikačního provozu týká, a tento záznam je srozumitelný.¹²⁷

V jiné trestní věci, než je ta, ve které byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze stejně jako v případě české úpravy užít pouze za splnění zákonných podmínek pro jeho vydání v případě, že je vedeno trestní řízení pro trestný čin podle ustanovení § 115, odst. 1 trestného poriadku.¹²⁸

7.1.4 Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Trestný poriadok obsahuje stejně jako český trestní řád úpravu postupu orgánů činných v trestním řízení při zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v případě, že jím nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení.

V případě těchto skutečností, které se ukázaly jako nedůležité pro trestní řízení je orgán činný v trestním řízení nebo příslušný útvar policejního sboru podle ustanovení § 115, odst. 8 trestného poriadku povinen předepsaným způsobem získaný záznam neprodleně zničit. O zničení se vyhotovuje zápis, který se zakládá do spisu. O zničení záznamu informuje orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předsedu senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci.

V ustanovení § 115, odst. 9 trestného poriadku je stanovena informační povinnost orgánů činných v trestním řízení. O zničení záznamu se vyrozumí osoba, které se odposlech týkal, pokud je její totožnost známa, specifikovaná v odst. 3 předmětného ustanovení trestného poriadku. Informaci podá příslušný orgán do tří let od pravomocného skončení trestního stíhání v dané věci. Informace musí obsahovat označení soudu, který příkaz vydal, délku provádění odposlechu a datum jeho ukončení, a současně i poučení o právu podat návrh na přezkoumání zákonnosti vydaného příkazu k odposlechu.¹²⁹ Opravný prostředek se podává k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ve lhůtě dvou měsíců od doručení

¹²⁷ § 115, odst. 6 zákona č. č. 301/2005 Z.z., o trestém poriadku, v znení neskorších predpisov.

¹²⁸ § 115, odst. 7 zákona č. č. 301/2005 Z.z., o trestém poriadku, v znení neskorších predpisov.

¹²⁹ KORGÓ, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2017, s. 227. ISBN 978-80-7380-650-7.

informace. Tato lhůta se mi zdá na jednu stranu poněkud krátká, ale na stranu druhou více tlačí na dotčenou osobu, aby se se svým podáním nezdržovala. Česká právní úprava ponechává v tomto směru více času na podání opravného prostředku, neboť stanovuje lhůtu k podání do šesti měsíců od doručení informace o uskutečněném odposlechu, což se může zdát jako volnější a možná i objektivnější úprava.

Trestný poriadok i trestní řád obsahují taktéž negativní vymezení osoby, které se tato informace nepodá a taktéž vymezení případů, za kterých se nebude informovat.

7.2 Oznámení údajů o telekomunikačním provozu

Stejně jako v českém právním řádu máme úpravu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 trestního řádu a k němu příbuznému ustanovení o zjišťování údajů o telekomunikačním provozu dle § 88a trestního řádu, ve slovenském trestném poriadku nalezneme institut oznámení údajů o telekomunikačním provozu (oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke) podle ustanovení § 116 trestného poriadku, který je v podobném vztahu k § 115 trestného poriadku.

Ustanovení § 116 trestného poriadku se týká zjišťování a oznamování údajů o telekomunikačním provozu, které jsou důležité pro objasňování skutečností v rámci trestního řízení. Jsou to zejména údaje, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství, a na které se vztahuje ochrana osobních údajů.¹³⁰

Přístup k údajům o telekomunikačním provozu je nutné chápat ve dvou rovinách:

- *v režimu oznamování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu v rozsahu, v jakém jsou tyto údaje k dispozici (v tomto případě není povinnost tyto údaje uchovávat – jde o události, které se staly v minulosti),*

---

¹³⁰ KORGO, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2017, s. 228. ISBN 978-80-7380-650-7.

- *v režimu získávání a oznamování údajů o budoucím telekomunikačním provozu během doby, kterou určí soud – v tomto případě je o události, které teprve nastanou (tzv. data freezing).*¹³¹

Zde opět rozdíl oproti české úpravě, kdy se zjišťování údajů o telekomunikačním provozu dle ustanovení § 88a provádí pouze do minulosti o již uskutečněném telekomunikačním provozu. Přitom by zajisté nebylo od věci zařadit úpravu zjišťování údajů směrem do budoucnosti po čas doby, kterou by předem určil soud, i do českého trestního řádu.

Velice zajímavé je, že tyto dva instituty prošly po právní stránce téměř stejným vývojem. Podobná situace totiž jako v případě zjišťování údajů o telekomunikačním provozu ve smyslu § 88a trestního řádu, nastala i u oznámení údajů o telekomunikačním provozu dle § 116 trestného poriadku. Konkrétně tím mám na mysli vyjmutí celého ustanovení a jeho kompletní přepracování podle nálezu Ústavného soudu ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/2014, ve kterém Ústavní soud namítal nesoulad ustanovení s ústavním pořádkem Slovenské republiky a Úmluvou o ochraně lidských práv.¹³² Změna ustanovení § 116 trestného poriadku novelou č. 397/2015 Z.z.¹³³ měla za následek preciznější úpravu ve vztahu k použití tohoto ustanovení stejně, jako je tomu v případě § 115 trestného poriadku.¹³⁴

---

¹³¹ KORGÓ, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2017, s. 228. ISBN 978-80-7380-650-7.

¹³² Nález Ústavného soudu Slovenskej republiky ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/2014.

¹³³ Zákon č. 397/2015 Z.z., kterým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

¹³⁴ KORGÓ, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2017, s. 228. ISBN 978-80-7380-650-7.

Závěr

Používání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako zajišťovacího úkonu v rámci trestního řízení se v současné době těší stále větší oblibě. Může za to zejména fakt, že žijeme už v natolik moderní době, že můžeme vybírat z bezpočtu možností, jak mezi sebou navzájem komunikovat prostřednictvím telekomunikačních zařízení. A tohoto prostředku dorozumívání samozřejmě využívají také pachatelé při páchání trestné činnosti.

Cílem práce bylo poskytnout ucelený obraz o problematice odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Zejména rozebrat odposlech a záznam telekomunikačního provozu z hlediska právní úpravy, ale taktéž z pohledu soudů, které nesčetněkrát judikovaly některé otázky pojící se s tímto institutem. Judikatura hraje v tomto oboru velice důležitou roli, ne-li větší než samotná právní úprava.

Práce je zaměřena ve své první části na historický vývoj právní úpravy. Pro potřeby této práce jsem se zaměřila pouze na historii samotného ustanovení o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v českém trestním řádu, od jeho prvotního zařazení do právního přepisu, přes jeho vývoj za posledních zhruba třicet let až po aktuální znění. V průběhu své existence prošel odposlech a záznam hovorů několika novelizacemi, které ve většině případů reagovaly na aktuální problémy související s touto oblastí. A dle mého názoru se tento úkon bude do budoucna stále vyvíjet a upravovat.

Obdobným způsobem jsem postupovala i v případě příbuzného institutu zjišťování údajů o telekomunikačním provozu. V tomto případě však došlo historicky k radikální změně celého ustanovení § 88a trestního řádu, kdy byl na popud Ústavního soudu zcela vyjmut z trestního řádu a následně novelou z roku 2012 začleněn zpět v úplně novém znění. Tato situace nastala jako reakce na vyslovení rozporu tohoto ustanovení s ústavním pořádkem České republiky.

Složitost odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vyplývá nepochybně z jeho výrazného zásahu do ústavně garantovaných základních lidských práv a svobod, a proto je celá druhá kapitola věnována odposlechu z hlediska jeho zásahu do základních lidských práv a svobod zaručených Ústavou, Listinou, ale taktéž Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv. Cílem této části je rozebrat v základní míře složitost a závažnost celého problému, hlavně ucelit a propojit základní lidská práva s používáním odposlechu a záznamu. Ačkoliv by se

na toto téma dalo jistě napsat mnohem více, kapitola se věnuje hlavním otázkám problematiky zásahu do ústavně zaručených práv a svobod jedince, zejména do zásahu jeho práva na soukromí v podobě informačního sebeurčení.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je zákonnou výjimkou z nedotknutelnosti ústavně zaručených práv a svobod. To ovšem neznamená, že při jeho použití se tato práva nemusí respektovat. Orgány činné v trestním řízení mají povinnost šetřit podstatu lidských práv a vydávat příkazy k odposlechu a záznamu vždy jen v souladu a v mezích zákona.

Jak jsem již zmínila v Úvodu, jádrem celé této práce je kapitola třetí, zabývající se přímo právní úpravou odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Tato hlavní část se podrobně zabývá právní úpravou institutu odposlechu a záznamu v jeho jednotlivých fázích, až po možnost podání opravného prostředku k přezkumu zákonnosti pořízeného odposlechu a záznamu. K zajištění komplexního obrazu o této problematice jsem nevycházela jen ze samotné zákonné úpravy podle trestního řádu, ačkoliv je potřeba na ni pohlížet jako na stěžejní pramen, ale rovněž z klíčové judikatury českých soudů, která je v této oblasti neméně důležitá.

V práci se nezaměřuji na používání tzv. prostorového odposlechu, ale pro účely srovnání právní úpravy je pod třetí kapitolu zařazena komparace odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o něm podle ustanovení § 88 a § 88a trestního řádu s operativně pátracím prostředkem sledování osob a věcí podle ustanovení § 158d trestního řádu.

Asi nejpodrobněji se věnuji fázi nařizování příkazu k odposlechu a jeho náležitostem. V souvislosti s ním je použita stěžejní judikatura českých soudů, jelikož se soudy musely nejednou vypořádat s napadením zákonnosti odposlechů. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je z důvodu aktuálnosti probrán i z pohledu současně řešených a medializovaných trestních kauz.

Dále v práci plynule navazují zařazením kapitoly čtvrté o zjišťování údajů o telekomunikačním provozu, který je příbuzným zajišťovacím úkonem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Tato část je probrána také logicky podle jednotlivých fází, nicméně stručněji než samotný stěžejní odposlech.

V kapitole páté se věnuji kontrole použití zjišťovacích úkonů, a to zejména z hlediska parlamentní kontroly, která je pro tyto účely svěřena speciálně zřízenému orgánu.

Zajímavou oblastí je pořizování soukromých záznamů hovorů a jejich použití jako důkazu v soudním řízení, a proto se v šesté kapitole zaměřuji na tuto problematiku z pohledu soukromého práva.

Poslední částí diplomové práce je úprava odposlechů a záznamů hovorů podle slovenské právní úpravy, která byla do práce zařazena hlavně z důvodu porovnání české a slovenské právní úpravy odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Úprava institutu podle těchto srovnávaných právních řádů vykazuje na jedné straně řadu společných znaků, ale na straně druhé také jisté odlišnosti. Hlavním rozdílem ve Slovenské republice je úprava použití odposlechu i podle jiného právního předpisu, než je jen samotný trestný poriadok. Žádný takový speciální právní předpis v české úpravě nenalezneme. Což je možné brát z pohledu českého práva jako nedostatek. Závěrem bych ale řekla, že co se týče úpravy odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, je český trestní řád o něco restriktivnější než slovenský trestný poriadok, a více chrání právo jedince na soukromí.

Již v Úvodu jsem uvedla, že se dílčím způsobem odchýlím od zadaného diplomového úkolu, a to tím způsobem, že jsem nakonec ve své práci nepoužila původně zadanou kapitolu sedmou „Judikatura ve věci odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu“. Kapitola se v průběhu studia předmětných materiálů ukázala být pro potřeby této práce jak z hlediska obsahu, tak rozsahu, nadbytečná, jelikož klíčové judikáty používám a zpracovávám logicky v průběhu celé práce.

Závěrem bych ráda dodala, že dle mého názoru, právní úprava institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle ustanovení § 88 trestního řádu a zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu dle § 88a trestního řádu je v České republice vcelku komplexní a dostačující. Ačkoliv se jistě do budoucna nevyhne dalším úpravám. Prvním zásadním zlomem by mohla být již několik let plánovaná rekodifikace celého trestního řádu.

Úpravy odposlechu již historicky reagovaly na aktuální situace a případy, zejména z pohledu ochrany soukromí, jelikož především Ústavní soud se pravidelně v rámci své rozhodovací činnosti vyslovuje ve prospěch ochrany práva

jedinice na soukromí. Myslím, že by se i do budoucna mohl, vzhledem k rozmachu páchání některých trestných činů, rozšířit okruh trestných činů, na které se bude moct odposlech nasadit. Tato myšlenka byla zmíněna již v kapitole první týkající se historického vývoje právní úpravy, kdy již v minulosti existovala snaha rozšířit okruh trestných činů, u kterých lze odposlech nařídít se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice.

Tento zajišťovací úkon je v současné době hojně využíván orgány činnými v trestním řízení k odhalování trestné činnosti. Vzhledem k tomuto trendu se dá předpokládat, že v návaznosti na jeho celkovém vývoji, a hlavně vývoji moderní techniky, se bude intenzita používání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jakož i zjišťování údajů o něm zvyšovat. Taktéž si myslím, že bude mít použití tohoto institutu vzestupnou tendenci co do počtu nařízených odposlechů.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je nepochybně problematikou velice složitou a do jisté míry i polemickou, jelikož každý vnímá tuto problematiku individuálně a rozdílně. Pohled se u každé osoby liší co do nazírání na lidská práva a jejich omezování či narušování.

Téma mě osobně velice zaujalo, ale vzhledem k jeho závažnosti a rozsáhlosti není možné v rámci této práce zcela postihnout všechny jeho detaily. Z širšího hlediska by toto bylo možné například při tvorbě rigorózní práce. Dle mého názoru jsem ale v rámci možností toto téma za pomoci zákonné úpravy, judikatury ale rovněž i odborných článků pro potřeby diplomové práce dostatečně postihla a smysluplně vymežila.

Resumé

This master thesis deals with the regulation of the interception and recording of telecommunication traffic in accordance with the Czech legal order. The goal of this work is to provide complex view of the whole issue of interception and recording institute not only from the actual regulation point of view, but also in terms of the historical development of the institute itself.

The interception and recording of telecommunications traffic is a major interference with the constitutionally guaranteed fundamental human rights and freedoms, so the whole second chapter deals with this problem. Third chapter is the core of the whole thesis, it deals in detail with the whole legislation on wiretapping and recording, not only in terms of legal regulation but also in connection with the key case law of the Czech courts. For the purpose of completing the thesis, a chapter on the interception and recording institute is included, which is the identification of data on telecommunication traffic, as well as additional chapters on the control of the use of detection operations and the private recording of call records. Last part of the thesis is dedicated to comparison of Czech and Slovak legislation of the interception and recording of telecommunication traffic institute.

Seznam použité literatury

Monografie

ČENTĚŠ, Jozef. *Odpočívanie, procesnoprávne a hmotnoprávne aspekty*. Bratislava: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-8960-309-1.

FENYK, Jaroslav, Tomáš GRÍVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8.

FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-2107687-7.

FRYŠTÁK, Marek, Jan PROVAZNÍK, Jolana SEDLÁČKOVÁ a Eva BRUCKNEROVÁ. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4.

CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.

KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. 1. Praha: Edice CZ.NIC, 2016. ISBN 978-80-88168-18-8.

KORGO, Dušan a Veronika MARKOVÁ. *Trestné právo procesné*. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-650-7.

MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5.

Odborné články

GŘIVNA, Tomáš. Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(6), s. 61.

JEŽEK, Jiří. K odposlechu advokáta. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2008, 2008(9), s. 32.

MAREK, Tomáš. Autonomie vůle a soukromí na Facebooku. *Právní rozhledy*. 2015, 6/2015, s. 196.

TOMAN, Petr. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(5), s. 23.

VANTUCH, Pavel. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2008, 2008(10), s. 28.

VANTUCH, Pavel. Kdy lze užít odposlech telekomunikačního provozu jako důkaz proti obviněnému. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2006, 2006(11-12), s. 48.

ZAORALOVÁ, Petra. Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, 2017(11), s. 28-32.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Směrnice evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

Zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 141/1961 Sb., ve znění účinném od 1. 7. 1990.

141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinném od 1. 1. 2002.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.

Zákon č. 166/2003 Z.z., zákon o ochrane súkromia pred neoprávneným požitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním).

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 301/2005 Z.z., o trestém poriadku, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Zákon č. 351/2011 Z.z., o elektronických komunikáciách, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád).

Zákon č. 397/2015 Z.z., kterým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a kterým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95, [78/1995 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 4/1995.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001 sp. zn. II. ÚS 502/2000, [11/2001 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 21/2001.

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2002 sp. zn. II. ÚS 616/2001, publikovaný na <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 581/2002].

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05, [SR 1/2007 s. 7], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS, 42/2006.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010 sp. zn. II. ÚS 889/10, [237/2010 Usn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 59/2010.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10 [52/2011 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 60/2011.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/11 [43/2012 USn.], publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, 217/2011.

Nález Ústavního soudu Slovenskej republiky ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/2014.^{1 1} Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. června 2017, sp. zn. 6 Tz 3/2017-II., [N 4156/2017], publikované na www.nsoud.cz, NS 4156/2017.

Nález Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 2847/14-2, [ÚS 8/2017], publikovaný <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 8/2017].

Rozhodnutí z 10. 8. 2012, *United States of america v. Joshua Meregildo et al.*, 11 Cr. 576 (WHP). <http://www.scribd.com/> [cit. 25. 10. 2014].

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 4 Tz 36/2002-I. [NS 4193/2002], publikovaný v Souboru trestních rozhodnutí NS, Svazek 17/2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4172/2007, [C 6549], publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek NS, 8/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 1995, sp. zn. Tzn 24/95, [R 23/1996 tr.] publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 3/1996.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2001, sp. zn. 4 To 3/01, [R 56/2001 tr.], publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 10/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. 4 Pzo 2/2010, [T 1387], publikované v Souboru trestních rozhodnutí NS, 76/2011.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014 sp. zn. I. ÚS 1638/14, [3580/2014], publikovaný na <http://nalus.usoud.cz> [ÚS 3580/2014].

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 4 Pzo 10/2015-30, [NS 526/2016], publikované na www.nsoud.cz pod sp. zn. NS 526/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 11. 2016, sp. zn. 4 Pzo 14/2016, [NS 6656/2016], publikované na www.nsoud.cz pod sp. zn. NS 6656/2016.

Internetové zdroje

HORNÍK, Jan. *Co je, bude a mohlo by být nového v oblasti potírání korupce a úplatkářství* [online]., [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-bude-a-mohlo-by-byt-noveho-v-oblasti-potirani-korupce-a-uplatkarstvi.aspx>.

JIROUSEK, Vladimír. Stanovisko České advokátní komory k problematice odposlechů [online]. In: 22. 11. 2004 [cit. 2018-02-24].

Ministerstvo spravedlnosti. *Ministr spravedlnosti Robert Pelikán podal stížnost pro porušení zákona v neprospěch Davida Ratha a spol.* [online]. 2.2.2017, 1 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/ministr-spravedlnosti-robert-pelikan-podal-stiznost-pro-poruseni-zakona-v-neprospECH-davida-ratha-a-spol>.

Právní rozbor: Legalita monitorování fyzických osob a pořizování jejich obrazových a zvukových záznamů. *Odposlechy.com: Speciální technika a služby*

[online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.odposlechy.com/pravni-rozbor>.

Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 7. června 2017, *Nejvyšší soud vyhověl stížnosti ministra spravedlnosti podané v neprospěch bývalého hejtmána Davida Ratha a dalších spoluobviněných*. Publikovaná na http://www.nsoud.cz/judikaturans_new/ns_web.nsf/f069f297c2422c1bc12576ac0045940f/1e69f3a0fdf90ea6c125813800386f72?OpenDocument

VÁLOVÁ, Irena. *Vláda dává korupci na úroveň násilné trestné činnosti, žádá odposlechy bez svolení soudu: Plán vlády pro boj s korupcí* [online]. 4.12.2015, [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/12/vlada-dava-korupci-na-uroven-nasilne-trestne-cinnosti-zada-odposlechy-bez-svoleni-soudu/>.

VÁVRA, Libor. *Povolování odposlechu a jejich použitelnost v trestním řízení* [online]. 14. 6. 2017, [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/povolovani-odposlechu-a-jejich-pouzitelnost-v-trestnim-rozeni>.

Jiné zdroje

Důvodová zpráva č. 292/1993 DZ k návrhu zákona č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 335/1991, o soudech a soudcích.

Důvodová zpráva č. 177/2008 Dz k návrhu zákona č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů. Poslanecká sněmovna, Praha, 4. 6. 2007.

Důvodová zpráva č. 469/2011 Dz k návrhu zákona č. 469/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Poslanecká sněmovna, Praha, 13. 4. 2011.

Důvodová zpráva č. 273/2012 Dz k návrhu zákona č. 273/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých

souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Poslanecká sněmovna, Praha, 22. 2. 2012.

Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství k problematice způsobu zjišťování údajů z telekomunikačního provozu, zejména ke způsobu zjišťování místa pohybu a totožnosti pachatele trestného činu prostřednictvím údajů z mobilního telefonu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. Vs NSZ 25/2002, SL 728/20002, publikované ve Sbírce výkladových stanovisek nejvyššího státního zastupitelství 25/2002.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009 Sb., o plnění úkolů v trestním řízení.